

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASİ
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ - SAYI : 56 - 4 MAYIS 1976 5 TL.

durarak gerileyenler

BİR GÜN MUTLAKA

YILMAZ GÜNEY TEHLİKELİ BİR OYUN

Güney Film'in "Bir Gün Mutlaka" adlı yapıtı Ankara'da gösterildi. Ankara'nın devrimci kültür yaşamına canlılık getiren Çağdaş Sahne, Danıştay'ın sansür kararını durdurmasından sonra Bir Gün Mutlaka'yı tanıttı. Güney Film adı ve senaryoda imzası bulunan Yılmaz Güney'in çekiciliği çok kalabalık bir izleyici cildiyle dermayı gerektiriyor. Geniş yığınların göreceği bu filmle ilgili olarak çok açık ve net olmayı gerektiriyor. Bu yüzden açıklıkla söylenmeli: Bir Gün Mutlaka, Yılmaz Güney adına oynanan tehlikeli bir oyun niteliği taşıyor.

Senaryo, Yılmaz Güney'in imzasına sahip. Yılmaz Güney içinde. Filmin çekimi konusunda ortaya konabilecek olumlu ya da olumsuz eleştiriler ayrı. Bunların üzerinde durmak, şu anda gerekli değil. Çünkü senaryo ve bu senaryonun verdiği mesaj çok daha önemli. Bu mesaj, saptıncı ve yanıtıcı bir içeriğe sahip. Bir Gün Mutlaka'da devrimci pratik, sosyalistlerin ve devrimcilerin bakış açısıyla değil, tam bunların karşısında olanların bakış açısıyla sergileniyor. Niyetin bu olduğunu söylemek, kimsenin aklından geçmez. Ama niyet çok önemli değil. Ortada bir nesne, bir yapıt var. Bu yapıtta devrimci pratik, devrim düşmanlarının kullana geldikleri kılıçlara uygun bir bütünlük kazanmış durumda. Büyük talihizlik ve büyük tehlike burada. Talihizlik ve tehlike, böyle bir sergilemenin Yılmaz Güney'in adıyla ilişkilili bir biçimde ortaya konulması.

Ne ararsanız hepsi var. Filmin "devrimci" kahramanlarından birisi, ahiş asarken vurulur. Hastanede kendinden geçmiş durumda. Bir yanında temiz giyimli sivil polisler. Bir yanında yaşı ilerlemiş fakat hala "kadınlığı" olan bir hemşire. Hemşire, baygın kahramana dolu dolu bakıyor. Sonra kahraman iyileşiyor, polisten kurtuluyor. Hastane ve polisten kurtuluş, hemşirenin yatak odasında bitiyor. Sonra "devrimci" kahraman ve hemşire, "devrimci" örgütün çok gizli yönetim toplantısına katılıyor. Yatak odasından devrimdillige bir geçiş. Bu "senaryo" 12 Mart skiyönetim iddianamelelerinde çok görüldü. Bir Gün Mutlaka'nın senaryosunda ne arıyor?

Bu kahramanın babası sarhoş, içtiğe sıziyor. Sızdıka da "altına işiyor." Kişisel bunalımı çok. Anas ve kızkardeşi ile ilgili devam ediyor. Kızkardeşi ile birlikte oturuyor. Kızkardeşi, analistimsi gerekli olmayan ve berkesin bildiği bir airc içinde, çok hızlı bir biçimde, randevu evine düşüyor. Babası sarhoş, kızkardeşi orospu bir "devrimci" kahraman. Filmdeki üç-dört "devrimci" kahramandan birisi. Devrimdilligi, "bozuk alle düzeni" ile açığılayan devrim düşmanlarını haklı çıkaran bir tablo. Gerçekle ve Türkiye gerçeği ile biç bir ilişkisi yok. Ama senaryoda var.

Polisler lıbar giyimli. Fazla kaba oldukları da söylenemez. Ama filmin baş "devrimci" kahramanı izni aynı izlenimi edimek çok zor. Kötu gangster filmlerindeki "kötu" ağırlanan hatırlatılan bıcaak yanğı, yüzülü birisil. Bu yetmiyor. Önemli kahramanlardan Sultan'ın kocası üzerinde durmak gere-

kiyor. Sakin, becerikli bir işçi. Bu kadan iyil. Bir gece ahişçillige çıkıyorlar. Ahiş yapıştırırken bir sarhoş geliyor. Sarhoşu uzaklaştırmak çok kolay. Bu yapılmıyor. Bunun yerine sakin ve becerikli kahraman, bütün gizlilik arasında, "zavallı" sarhoşa bir güzel meydan dayağı atıyor. Bu da yetmiyor. Dayak sırasında duvara "Kahrolsun Amerika" yazılmış durumda. Sakin ve becerikli kahraman, sarhoşu duvarın kenarına getiriyor. "Oku" diyor. Fakat kulağının yavaşı işittiğini söylüyor. Daha yüksek sesle. Sarhoş daha yüksek sesle okuyor. Daha yüksek sesle. Sarhoş boğazını yırtarcasına "Kahrolsun Amerika" diye bağıyor. Gecenin kararlığında, gülümle karşı karşıya "devrimci" ahişçiler eğleniyorlar. Gecenin sessizliğini "devrimci" kahkahalar deliyor. Anlaşılması zor bir durum. Mahalle kabadayılarının eğlence yönteminin "devrimci" pratik ile ne ilişkisi var?

Sultan, geceleri ahişçillige giden kocasından kuşkuluyor. Kocasının başka kadınlara gittiğini sanıyor. Ahişçi koca, yaptığı işi kansından saklıyor. Gecekondu güzel Sultan'a "Bir Gün Mutlaka" açıklayacağını söylüyor. Bir kez hapse girince de durum kendiliğinden açıklık kazanıyor. Bundan sonrası çok önemli. Sultan da devrimdillige merak ediyor. Karı-koca kitap okumaya başlıyorlar. Kitap okuduğa da Sultan değışiyor. Birden bire başını açıyor, güzel ve çekici bir kadın oluyor. Gerçekle ilgili olmayan bir durum daha. Ama bitecek gibi değil. Yapıtın "devrimci" kahramanlarından birisi de çok küçük bir genç. Zavallı çocuk. Ahişçilik yüzünden her geç gelişinde babasından dayak alıyor. Babasının işi de sonra anlaşılıyor: Baba gardiyan. Çok sevimli bir ihtiyarlık. Bir gün oğlu da cezavine düşüyor. Ayspek filmlerindeki gibi baba oğlunu tamiyor. Oğul babayı tamıyor. Türkiye'de polislin, devrimcilerin ölü dedelerini bile bildiği bir zamanda, ihtiyar gardiyan eve gelip yaşlı gözlerle rakısını içiyor.

Bütün bunlar ayrıntı sayılabilir. Gerçekten de ayrıntı. Filmin temel mesajına göre ayrıntı. Temel mesajı çok daha önemli. Bu dört kişi bir "gizli" örgüt. Han odasına benzeyen bir yerde toplanıyorlar. Toplantıdan sonra bir karar "Halk Partisi'nin Taksim Mitingini destekleyeceğiz." Bundan hemen sonra yüzbinlerin sığıştığı Taksim Mitingi. Ecevit konuşuyor. Yüzbinler bağıyor. Filmde, tek işleri ahişçilik olan bu dört kişinin kararı ile yüzbinlerin hareketi arasında doğrudan bir bağlantı kuruluyor. Bu bağlantı sık sık tekrarlanıyor. Dört "devrimci" karar veriyor. Kütleler yürüyüşe geçiyor. Ne parı, ne sendika. Hiç biri değil. Dört kahraman karar alıyor. İşçiler, emekçiler, öğrenciler yürüyor. Daha da açığı: "Gizli" örgüt karar veriyor. Herkesin bildiği 1975 yılının miting ve yürüyüşleri perdede geliyor.

Kimsenin devrimci pratiği böyle bir senaryo için sıkıştırılmaya hakkı yok. Bütün bunların gerçeke bir ilişkisi yok. Bütün bunlar MC yayınları, 12 Mart skiyönetim iddianameleleri biktırncasına piyasaya siriyor. Piyasaya sirdü. Böyle bir senaryoya ne gerek var?

Y. K.

7 GÜNÜN YAYINI SOLA AÇIKLIK GETİRDİ !

"Sol'da kargaşa", "solun bölünmüşlüğü" üzerinde çok duruluyor. Bu türden yarğınları her gün bıkmadan tekrarlayanlar, zaman zaman "soldaki kargaşa"ya açıklık getirme gereksinimini de duyuyorlar. 7 Gün dergisinin son sayısında solda olup bitenlere açıklık getirme iddiasını taşıyor. Okuyuculara lıletliif mesajıda şu satırlar yer alıyor :

"...bütün bunları CHP başlıklı yazıda okuyacak ve Türkiye'de sol kümelermelerde neler olup bittiğini görecek-siniz."

Türkiye'de "sol kümelere" neler olup bittiğini 7 Gün'den öğrenmek üzere sayfalari karıştırılan ilk öğrencileri, 12 Mart'ın sorumlusunun sol olduğu oluyor: "12 Mart öncesi illegal biç-

imde çalışan ve eylemleri ile 12 Mart dönemini getiren sol..."

7 Gün'ün öğreticiliği bu kadarla kalmıyor: Kimilerince pek tutulan "5 sosyalist parti" imajındaki partilerin soldaki yerleri de 7 Gün'ün yayını ile açığa kavuşuyor: "12 Mart'ta kapatılan TIP - Türkiye İşçi Partisi - legal kuruluşların en sonunda olarak yeniden örgütlendi." Bunun hemen ardından ise şu söyleniyor: "Onun daha sonunda ise Mehmet Ali Aybar'ın Sosyalist Partisi vardı." Bu açıklamalarla, 7 Gün okuyucusu, bu partilerin hangisinin daha solda olduğu konusunda aydınlanmış oluyor.

Partilerin yerinden sonra sıra yayın organlarının niteliğine açıklık kazanılmaya geliyor. 7 Gün, bu alanda da

geri kalmayıp büyük açıklıklar getiriyor. Örneğin "TEP'nin yayın organı, Ürün isimli bir ayık dergidir."

7 Gün'ün yazarı daha sonra sırası ile gençlik örgütleri kaldırıyor: "Ankara Yüksek Öğrenim Derneğinde (AYÖD) önceleri Türkiye Sosyalist Partisi etkindi." Bu sözlerle Türkiye Sosyalist Partisi isminde yeni bir parti daha keşfedilerek solda sandığı gibi 5 değil, 6 parti olduğu kanıtlanıyor.

Genç Sosyalistler Birliği (GSB)'nin ise "görünüşü itibarıyla sosyal demokrat, ama yapısı itibarıyla sosyalist" olduğunu ise yine 7 Gün'ün yayınından öğreniyoruz.

7 Gün dergisinin getirdiği bu büyük

açıklıklar yalnızca sola ilişkin değil. Örneğin 7 Gün'ün Maoçulardan da söz etmesi üzerine, bu vesile ile, Doğu Perinçek'in babası Sadık Perinçek'in, genellikle sanıldığı gibi Erzincan değil, Elazığ eski milletvekili olduğunu öğreniyoruz.

Türkiye'de solu, sosyalizmi ciddiye almak, kişilerin bileceği iş. Ama, sol adına ortaya çıkanlar, üstelik görüşlerini basıp yayınları daha ciddi olmak zorundalar.

Anak, 7 Gün'ün yayını kapsama olarak 7 Gün'ü de aşan yaygın bir sebep sonucu ilzerkisine de açıklık getiriyor: Sol, bölünmüş olduğu için küçümsenmiyor. Küçümsendilği için bölünmüş görülüyor. gösteriliyor.

karga-

YORUMLAR

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi:
Nehar SABGİN
Yazı İşleri/Müdürlüğü:
Metin ÇULHAOĞLU
Teknik Sekreter:
Ulku OKMAN

Genel Yayın Yönetmeni:
Osman SAKALSIZ
Yazı Kurulu
Umar COŞKUN
Metin ÇULHAOĞLU
Mehmet AKOZER
Varlık ÜZMENEK
Ercan EYOBOĞLU

İzmit : Yusuf ALTINTAŞ
İstanbul : Hacı KANTARCI
Eskişehir : Aydın GEDİKLİ
Evrusa : Vedat BARANOĞLU
Adana : Cemil KOÇ
Diyarbakır : Cahun CAN
Aurupa : Rağıt KAYA
19 Rue Emile Dubois 75014
PARİS

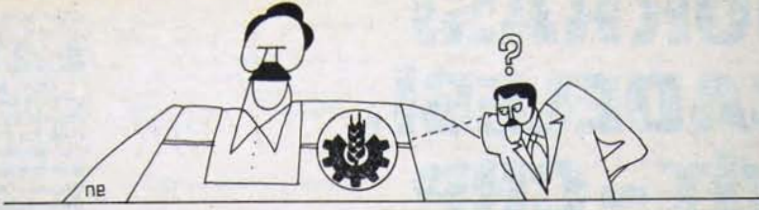
YÖNETİM:

Konur Sokak 15/R Kızılay
Ankara Tel: 17 45 81
İSTANBUL BÜROSU:
Fıyrcı Cad. 21/1 Çemberlitaş
İstanbul Tel: 26 35 67
ABONE KOŞULLARI
Yıllık : 200 TL.
6 Aylık : 100 TL.

İLAN KOŞULLARI:

Arka Kapak (renkli) : 7500 TL.
Arka Kapak (siyah beyaz) : 6000 TL.
İç sayfalarda sütun matmidisi : 20 TL.
Yayın ilanları : % 50 indirimli

Eğec Dağıtım : Orman ÜZÜŞİMAN
Baskı: Daily News Web-Ofset Tezdeci

DURARAK GERİLEYENLER

YALÇIN KUÇUK

Durarak gerileyenler var. Hareket ilerliyor. İlerleyen harekete, beklidikleri duraktan bakanlar var. Bir istasyondan ayrılan trene bakanlar gibi. Hareketi gittikçe küçük görüyorlar. Hareket gittikçe büyüyor. Hareketin içinde bakanlar, durağın gittikçe gerilediğini görüyor. Durakla birlikte durakta bekleyenler de geriliyor. Türkiye'de durarak gerileyenlerin bulunduğu bir dönem yaşıyoruz. Başka ülkelerde de yaşıyoruz. Tarihte de yaşadık.

Ne durak, ne de durakta bekleyenler. Sosyalist harekete, ne duraktan bakılabilir, ne de durarak gerileyenlerin bakişi açığı geçerli olabilir. Sosyalist harekete ancak içinden bakılabilir. Çünkü içinden bakıldığı zaman bütünlüğü kavranabilen tek süreç, sosyalist harekettir. Çünkü sosyalist hareket, kuram, eylem ve parti bütünlüğünden oluşur. Bu bütünlük olmadan, hiç bir bütünlüğü kavramak mümkün değil. Bu bütünlük olmadan ne sosyalist hareket, ne de sosyalist hareketin içinde geliştiği toplumsal somut anlaşılabilir. Bu bütünlük olmadan, hiç bir somut çözümleme ve hiç bir somut eylem biçimi geliştirilemez. Çünkü bu bütünlük olmadan geçerli doğrular bulunamaz.

Sosyalist hareketi götürülenin dahi olması gerekmez. Böylesi bir beklenti, yanlışların en büyüğü. Böyle bir beklenti için haklı bir gerekçesi de yok. Çünkü hareketin kendisi yeterli ölçüde yaratıcı. Büyük ve büyüdüğü olan, hareketin kendisi. Örnekleri ortada. 1975 Ekim seçimlerinin bir referandum olduğunu Türkiye İşçi Partisi ortaya attı. Seçimlere girerken, seçimlerin iki büyük rakip partisi, istemeyerek de olsa, referandumu kabul etmek zorunda kaldı. Bu bir zorunluluk oldu. Çünkü, Türkiye'de sınıfsal gelişme, Türkiye'yi siyasal bir referandumla zorladı.

Referandum kavramı, basit bir formülasyon olmaktan çok uzak. Bunun günün somut koşullarında yaratıcı bir çözüm olduğunu kabul etmek gerek. Bu çözümün her zaman için geçerli olduğunu ve geçerli olabileceğini düşünmek için hiç bir neden yok. Fakat bu çözümün, "Halk Partisi varken sosyalist partiye ne gerek var" diyenlerin de Halk Partisi'nin varlığı karşısında, kendisine ve hareketin derinliğine güvensizlikle, ne yapacağını şaşırınları da güç bir duruma soktuğunu kabul etmek zorunlu. Bu çözüm, sosyalistlerin kendine güvenini ve sosyalist hareketin saygınlığını artırıcı bir çözüm oldu. Bu çözüm, kuram ve eylem ile parti bütünlüğünden doğdu. B deki büyük bir sorunu, büyük bir ileri adıma dönüştürdü. Yeni durumlarda yeni çözümlere ışık tutacak bir deneyim kazandı.

"MC Düşürülmelidir" kampanyasını Türkiye İşçi Partisi açtı. "Etin ne, budun ne ki 'MC Düşürülmelidir' kampanyası açyorsun" diyenler de bu kampanyaya katılmak zorunda kaldı. Kampanyaya katılırken de, "TİP, MC'nin düşeceğini anladığı için bu kampanyayı açtı" diyecek kadar kendinden geçti. Milliyetçi Cephe'nin düşürülmesi için kütle eylemlerinin yoğunlaştırılması gerektiğini ilk kez TİP açıkladı. Şimdi Türkiye sosyalist hareketini "param parça" görenler de, kütle eylemlerinin yoğunlaştırılmasının tek çıkar yol olduğunu söylemeye başladı. Sosyalist hareketin gücü ile hareketin çözümlerini kabul etmek zorunda kaldılar.

Bunlar ortaya çıkanların bir bölümü. Herkesin görebildikleri. Görülebilir, durakta bekleyenler için şaşırıcı olduğunda kuşku yok. Kuşku olmaması gereken bir de şu: Geride kalanlar kişiler değil, akımlar. Bu daha önce yazıldı. Şimdi daha açık oluyor. Açıklık şurada: Geride kalma, sosyalist hareketin işlevini ve sosyalist potansiyelin derinliğini anlayamamaktan ileri geliyor. Bu açıklığın ortaya çıkması ise sosyalist hareketin gücünü artırıyor. Çünkü açıklığı görmek ve kabul etmek, yaratıcı bir içeriğe sahip. Kişileri ve kişilikleri aşan bir olgu.

Yalnız durakta bekleyenleri daha da deriletmek isteyen bir eğilim var. Bu eğilim aslında sosyalist hareketi durdurmak istiyor. Bu eğilimin sözcüğü, seyrederek uzaklaşanlar yapıyor. Bunlar durakta bekleyenlere, sosyalist hareketten 12 Mart öncesinde tasfiye olanlara, her ülkede sosyalist hareketin

dışına itilmiş maoist, troçkist ve goşist eğilimlere bakarak, sosyalist hareketin bölünmüşlüğünden dem vuruyor. Görünüşe göre çok üzülüyorlar. Üzütülerini sık sık "beş sosyalist partimiz var" diyerek dile getiriyorlar. Evinin rahat koltuğunda piposunu tütürüp kedisinden söz ederken "şimdi beş yavrumuz var" diyen hümanist aydınları hatırlatıyorlar. Hem seviniyorlar. Hem de üzülüyorlar.

Kaçınılmaz bir durum. Bir yanda Halk Partisi var. Diğer yanda sosyalist hareket. Elli yılı aşan Cumhuriyet tarihi, Halk Partisi'nin güven verici bir liman olduğunu gösteriyor. Türkiye'de karanlık bulutlar yoğunlaşıyor. Ama Türkiye'nin bir sosyalist potansiyeli ve kaçınılmaz olan bir sosyalist geleceği var. Bu ikisi arasında da, Halk Partisi ile sosyalist hareket arasında da, bir karyer var. Bu karyer, solun sözde bölünmüşlüğüne üzüntü ile seyredip sosyalist hareketten uzak durmakla mümkün. Kaçınılmaz olan da bu.

Önce mantıksal tutarsızlıklar. Birincisi, hiç bir ülkede beş gerçek sosyalist parti olmaz. Bu yüzden, "Beş sosyalist partimiz var" demek, bırakınız sosyalist olmayı, sosyal bilimlerle en küçük bir yakınlıkla bile bağdaşmaz. İkincisi, bir kaç kişinin bir araya gelip bir yer kiralayıp bir tabela asmasıyla da parti olmaz. Parti olabilmek için güçlenmek ve etkinliği artırmak gerek. Bunlara bakmadan, ya da bunları görmezlikten gelecek, "beş partimiz var" demek gerçeklerle bağdaşmaz. Üçüncüsü, maoist, troçkist ve goşist grupçuklar, İtalya'da, Almanya'da, Fransa'da ve Portekiz'de de var. Bu ülkelerin hiç birinde ne sosyalistlerin ne de "demokrat" aydınların, bu grupçuklara bakıp, "sol bölünmüştür" dediği görülmez. Türkiye'de sosyalist hareket, kendi potansiyelinin sınırına ulaşınca bile bu tür grupçuklar olacak. Etkinlikleri çok azalacak. Ama olacak. Tabelaların bir bölümü de, belki, hatıra olarak asılı kalacak. Sosyalist hareketi uzaktan seyredenlerin, mevcut gelişmeler karşısında, gelecek günlerde de malum teranelerini bırakacaklarını gösteren işaretler pek azdır.

Artık önemini de yitiriyor. Demokrasi mücadelesi ile sosyalist mücadelenin kentenlenmesi, daha belgin ve daha açık bir nitelik kazandı. Yalıtılmış hareketi uzaktan seyredenler, sosyalist hareketin gücüne olduğu kadar karşılaştığı sorunlara da uzaklar. Bugün sosyalist hareketin sorunları, demokratik mücadelenin güçlüklerinden ayrı düşünülüyor. Demokratik ve sosyalist mücadelede, işçi sınıfının vazgeçilmez yeri belli. Ama bu yer, öğrencilerin ve diğer küçük burjuva kesitlerinin hiç bir yere sahip olmadığı anlamına gelmez. Öğrenciler de dahil demokratik kütle örgütleri, bir kenara atılmaz. Buralarda goşist, maceracı eğilimlerin varlığı, bu güçten yararlanılmaması sonucunu doğurmaz. Goşist eğilimler, öğrenciler de dahil demokratik kütle örgütlerinin, demokrasi mücadelesinde, bir güç kaynağı olduğu kadar bir güçlük kaynağı olduğunu da ortaya çıkarıyor.

Güç kaynağını değerlendirmek ve artırmak, eğilimlerle mücadele etmeye bağlı. Yalnızca polis hikayeleri anlatmakla ve arada bir "uslu durun" demekle, mücadelenin kazanılamayacağı artık anlaşılmalı. Sosyalist hareketi uzaktan seyredenlerin, seyredirken daha da uzaklaşanların, şimdiki de, bu tür eğilimlerle mücadele ettikleri görülmedi. Görülmez de. Çünkü karyerizm, buna da engel. Bu mücadeleyi de sosyalist hareket yapıyor. Sosyalistler yapıyor. Ve ancak sosyalistler yapabileceği için de bu mücadelede her gün yeni bir başarı elde ediliyor.

Bu mücadelede başarı elde edildiği için faşist tiranma, istediği ölçüde provokasyon yapıyor. Bugün faşist oyunların içinde olanlar bile şiddetin faşistlerden geldiğini kabul ediyorlar. Bu kabulün yanına, kendilerinin de inandıkları konusunda kuşku yaratan kelimelerle, solu da ekliyorlar. Fakat 12 Mart öncesindeki "kamu oyunu" tezahlayıcılarının karşılaştığı bu güçlük, sosyalist hareketin gücünden ileri geliyor. Durarak gerileyenler bunu görüp şaşırıyorlar. Seyrederek uzaklaşanlar ise görmezlikten geliyor. Bu kadar fark da çok normal.

u çözümler

DEMOKRASİ MÜCADELESİ, ECEVİT - CHP

Ecevit: Soldaki gücün farkında

Geçtiğimiz haftanın Salı günü CHP ortak grubunda konuşan Bülent Ecevit, sennayenin beylik bir taktiğine değinirken şunları söylüyordu:

"Bizi ve genellikle sol güçleri ve demokratik güçleri, sınırını kendi çizdikleri dar mücadele alanı içinde bir açmaz, bir çıkmaza sürüklemek istemektedirler..."

Ecevit'in özellikle son bir yıldır "sınama - yanılma"larla ulaştığı bu nokta ilginçti.

Aynı Ecevit, geçen yıl yasal TÖB- DER toplantılarına karşı çıkarırken ve MC'nin bir hayli işine yarayan "Gölge etmesinler" sözünü ederken neler kaybedildiğinin herhalde farkına varıyordu.

Demokratik mücadelede zaman zaman fahiş yanlışlıkların ve yetersizlik örneklerinin itirafı anlamına gelebilecek bu sözleri, Ecevit'in Vatan gazetesine verdiği bir demec tamamladı.

CHP Genel Başkanı, "Faşizan tirmanışı önlemek için işçilere büyük ödevler düşüğünü" belirtiyor ve şöyle devam ediyordu:

"Sendikalar, anayasal ve yasal haklarını daha etkin biçimde kullanarak, düzende çelikleri ve zaafı zorlamalı ve anayasamızın da gereği olan yeni ve adalete düzene bir an önce geçilmesini kaçınılmaz ve ertelenmez duruma getirmelidirler..."

OK VE HEDEF

Ecevit'in sözleri hedefi bulmakta gecikmedi. Bir gün sonra AP ortak grubu toplandı ve Süleyman Demirel kürsüde endişelerini şöyle dile getirdi:

"Soruyorum, hangi meşru güçle, hangi meşru yöntemle düzeni fiilen değiştireceksiniz? Bugünkü Anayasa düzenini fiilen nasıl değiştireceksiniz?..."

Ve Demirel ekliyordu:

"Meşruluğun ve hukukun dışına çıkan bir muhalefet anlayışıyla memleketin karşıkarşıya gelmesi büyük talih-sizliktir!"

Demirel'in asıl duyduğu endişe, ana muhalefeti kendi çizdiği sınırlar içinde tutamamasıydı.

Antidemokratik güç ve yöntemlerle ükleyi bir dikenli tel yumağı haline getiren gerici MC iktidarının büyük başı, "Bu Anayasa ile bu memleket idare edilmez" sözünün sahibi olduğunu unutturmağa çalışıyor, "meşru"luktan, "hukuk"tan ve "Anayasal düzen"den söz ediyordu...

Doğrusu bu saatten sonra, demokrasi düşmanlığının, hukuk kaçınılığının, terör tezgahlarının simgesi durumuna gelen MC'nin büyük başının ağzından dökülen nanelere kimsenin kulak astığı yoktur...

OK'UN ÖBÜR UCU

Demirel'in kuşklarının dayanağı öyle görünmektedir ki, ana muhalefet genel başkanının son bir yıldır demokratik mücadele deneylerinden çıkardığı sonuçlar ve doğru yaklaşımlardır.

Ecevit'in grup konuşmasında özellikle şu bölüm de ilginçtir:

"Bizim için çizmeye çalıştıkları, bizi ve bütün solu, bütün demokratik ve ilerici güçleri içine hapsedmeye çalıştıkları dar mücadele alanında zaman zaman karşımıza sol görüntülü bazı grupları çıkararak bizi oyuna getirmek istiyorlar."

Sosyalistler, her demokratik mücadele mevziinde, sosyal demokratların tutarsızlığını, yukarıdaki sözlerin içeriğindeki anlamı tekrarlamış ve onları uyarışlardı.

Ecevit, konuşmasının bu bölümünde, daha başka bir tehlikeye işaret ediyordu. Parti içinde mücadeleyi "içerden ve arkadan güçleştirmek ve engellemek isteyenlerin" varlığına da değiniyordu.

Bu bölüm gerçekten ilginçti ve CHP içinde "hakiki sol" damgalı bir kaç kişilerin özellikle son günlerde gözlenen girişimleriyle kenetlenince, Ecevit'in ne demek istediğikolaylıkla anlaşılıyordu...

MC iktidana, terör ve şiddet gerekçeleri hazırlama gücü veren kimi küçük "sol" grupları, CHP sırtında da faaliyet alanları arama cabalanıyla, Ecevit'in uyanısı çakışıyordu...

"ÇENGEL HAREKATI"

Bu arada gene merkez yönetimi tarafından uygulamaya sokulacağı sanılan bir başka girişimden söz etmek gerekecektir. CHP içinde "Çengel hareketi" olarak tanımlanan girişim, parti müfettiş sayısında düşülen artırmadır.

Parlamentelerden oluşacak parti müfettişi sayısının 70 civarında olacağı söylenmektedir.

Parti müfettişliğinin örgüt delegelerinin kurultaya hazırlanmasında taşıdığı güç ve önem açıktır. Burada da çengelin bir ucu örgüte bir ucu da 189 kişilik meclis grubuna takılmağa çalışılmaktadır. Parti müfettişliği cazibesi mevcut 60 sayısına acaba kimleri çekebilir? "Çengel hareketi" öncesinde yapılan hesap budur...

BAYKAL KLİĞİ...

CHP içindeki Baykal klığına gelince. Merkez yönetiminden, "Demokratik sol" diye anılan grubun Eyüboğlu-Topuz

klığına omuz vermesiyle düşürülen Baykal ve arkadaşları, "Topuz tehlikesine" karşı, şimdi geniş bir derlenme, toparlanma çabası sürdürmektedir.

Baykal grubu, formülüne itiraz edilen Genç-Koç-Kırkoğlu grubuna centilmence el uzalmıştır. Ancak (Genç-Koç-Kırkoğlu) şeklinde ifade edilmesi adet olan grubun, adından da anlaşılacağı üzere iç uyumu bir hayli tartışmalıdır. Süleyman Genç'in, parti örgütünün yamaç ve etkilerinden aldığı güçle blokler arasında daha bağımsız kalmağa çalıştığı söylenmektedir.

Grubun formüle edilen adına ismini veren Genç'e, Baykal grubundan uzatılan el, karşılık bulacak mıdır, bulmayacak mıdır? Bu soruyu, Eyüboğlu-Topuz grubunun izleyeceği politikanın başanlı olup olmaması cevaplandırıcaktır. Merkez yönetimi, kurultay yapısını kendi istediği doğrultuda biçimleme başansı kaydederse, daha doğrusu bu yolda belirtiler yoğunlaşırsa belli koşullarla bir beraberlik "kaçınılmaz" gibi görünmektedir...

Baykal bloku, her ne kadar Meclis grubunda belli bir güce sahipse de, arkada bir yığın başarısızlık, beceriksizlik örnekleri ile yarıldır.

Başarısız bir Maliye bakanlığından sonra "soğuk" bir merkez yönetici örneği veren Deniz Baykal'ın en büyük handikapı örgüte ilişkilerinin cılızlığı hatta kopukluğudur.

Genel Sekreterliğe iddialar besleyen Deniz Baykal ile "merhaba"dan öte henüz iki satır konuşma mazhariyetine erişmemiş milletvekilleri vardır. Deniz Baykal'ın kurmay arkadaşı Prof. Haluk Ülman'ın akademik zirvi ise katılığını korumaktadır. Böyleyse bir katılıkla ne gruba ne de örgüte yanaşmak mümkün olmamaktadır.

Baykal-Ülman kariyerizmi bu grubun şansını ciddi ölçüde ve olumsuz yönde etkilemektedir.

VE BAKİYE

Geriye sayıl toplamları "15 kadar" denen ve formüle edilmesine itirazlar yöneltilen Genç-Koç-Kırkoğlu grubu kalılmaktadır.

Gruba ismini veren fakat ne oranda grup içinde olduğu kuşku götüren Süleyman Genç'in özellikle son günlerde "bağımsız" görünmeye dikkat gösterdiği ifade edenlerin yanısıra, gruptan kopamıyacağı ileri sürülenler de mevcuttur.

Parti içinde ve dışında izlediği "kuşku verici" tavırlar dolayısıyla yalnızlaşan Şükrü Koç'un da, artık bu gruba, salt ad vermekten öte anlam taşımadığını ileri sürülenler çoğunluktadır. Ecevit'in deyimiyile "sol görünülü" çığırkan gruplarla parti dışında kurduğu ilişkiler cümle âlemin malumudur.

Üçlünün son ismine gelince. İnönü-Ecevit mücadelesinin unutulmaz emek sahibi Kamil Kırkoğlu politikayı "uzun vade" içinde düşünmekte ve biraz da bununla yetinmektedir. Politik haritası bulanık Koç ve zigzag yönüne sahip Mustafa Ok ile zaman zaman başararak kurduğu beraberlikler Kırkoğlu'nu çok dar bir kadro içinde dondurmuş görünmektedir.

MÜCADELEDE BİLEŞKE

Sosyal Demokrat ana muhalefet, Genel Başkanları ağzıyla geç de olsa, demokratik güçlere saygısını dile getiriyor ve parlamentoda ciddi bir muhalefet görevinin zorunluluğuna inanmaya başladır...

Ecevit'in ağzından dile getirilen sözler doğrudur. Ama bu girişimlerden ve nasıl başlayacaktır?..

CHP Genel Başkanı girişimlere başladığını da söylüyordu. Ecevit'e göre "Merkez Yönetim Kurulu son günlerde bu çalışmalara başlamıştı" bile!

Buraya bir nokta ve giderek bir çok soru işaretli koymak gerekecektir. Çünkü CHP içinde son günlerde oylar bitenler, Ecevit'i doğrulamaya olanak vermemekte, parti içindeki dalgalanma amaçlanan girişimleri büyük oranda etkilemektedir.

Bu olgunun nedenleri, niçinleri, parti içindeki çeşitli kliklerin ağzıyla çeşitli biçimlerde ifade edilmektedir.

KLİKLER VE İSİMLER

Kaba görünümüyle Eyüboğlu-Topuz, Baykal, ve Genç-Koç-Kırkoğlu uç veremeleriyle ortaya çıkan harita bloklar arasında direksiyon kullanan Turan Güneş ile gene bloklar arasındaki kararsız gruplarla tamamlanmaktadır...

Halen Merkez Yönetimini elinde bulunduran ve sermaye sözcülerince "Sihhat işareti" anlamına gelen Eyüboğlu-Topuz kılığı, Meclis grubu içinde yaklaşık 60 kişilik bir toplama elinde bulundurmaktadır.

189 kişilik Millet Meclisi grubunda bu sayı gücün çok, güçsüzlüğü varlığına bile Merkez yönetimini elinde bulundurma avantajına sahiptir. Örgüt haritasında gerekli ruştulan yapma yetki ve silahlanma maliktir.

TOPUZ'UN ELİNDEKİ TOPUZ

Sözü edilen yetki ve silahlar, henüz tarihi saptanmayan Büyük Kurultay'ın yapısını ve delege ağırlığını etkileyecek gücü Merkez yöneticilerine sağlamaktadır.

Nitekim Merkez yöneticileri bu yolda ilk ve önemli bir girişimi Ankara Çankaya İlçesinde uygulamayı denemektedirler. 6 bin dolaylarında partinin kayıtlı bulunduğu Çankaya İlçesinde yapılacak delege seçimi öncesinde yözler teker teker dikkate alınmayan geçi rimlekte ve "bizden olanlar olmayanlar" tartısına vurulmaktadır...

Bu ilçede 700'ü aşkın üyenin parti ile ilişkilerinin koparıldığı söylenmektedir.

Bu konuda diğer bir önemli gelişme İstanbul'da gözlenmektedir. "Gölge Genel Sekreter" olarak tanımlanan Ali Topuz'un İstanbul'da, kendisine bağlı militanlara hazırlatıldığı bir bildiri ilgilidir.

Parti içinde sağlıklı, dürüst ve demokratik tavırlarıyla dikkati çeken bazı genç İstanbul milletvekilleri, Ali Topuz'un emri ve milliletilen diyalı "Halk düşmanı" ilan edilmişlerdir...

Önceki ay Beşiktaş ilçesinde yapılan bir toplantıda birdenbire ortaya çıkarılan bildirilerin hedefi açıktır.

Yönetimden örgüte doğru kuşaklanan yanm dairesinin bir ucu sermayeye

güven verirken, diğer ucu keskin sirket aktılmaktadır...

Ankara ve İstanbul'dan taşraya doğru yayılan Merkez yönetimi operasyonu, yanm dairesinin, örgütün yapısına göre değişik biçimlerde kullanılacağını göstermektedir.

GÜNEŞ VE TARAFSIZLAR

Bu arada bloklar arasında direksiyon kullanan Turan Güneş ise yolculuğu Genel Sekreter uğraşına vardırarak gedikleri aramaktadır. Bütün kliklerin ortak deyimiyle "Artık bitti" diye nitelenen Güneş, "Herkesin kulağına küpe olacak" bir dersin stratejisiyle meşguldür...

CHP içinde hiç bir kliğin damgasını taşımayanlar olduğu gibi, hiç değilse damgalı görünmekten kaçınanlar da vardır. Bunlar arasında bugüne kadar parlamento içinde etkin ve gerçekten sağlıklı parlamenterlik görevi yapanlar mevcuttur. Böyle CHP'liler içinde, partiyi etkin demokratik mücadeleden alıyorsa işlemleri gereksiz ve zararlı bulanlarıyanırsa, bugüne kadar CHP içinde "Ecevit"den daha tutarlı ve daha ilerici" kimse göremediklerini ifade edenler de vardır...

PRİZ VE KORDON

Bütün bu görünümüyle CHP, cereyana tutulmuş bir yapıyı yansıtmaktadır. Partiyi, demokrasinin korunup, yerleştirilmesi mücadelesinden alıkoyan, engelleyen etkinlikler üzerinde iki nokta rol oynamaktadır:

İlki, sermayeye güvence verme girişim ve teslimiyetçiliği, ikincisi ise somut ve güncel demokratik hedefleri şartırma taktiği... Burjuvazinin, sosyal demokratlık pirizine taktığı kordonun iki ucu...

CHP, bu kordonu koparmak zorunluluğunda. Demokratik mücadeleyi ciddi ve tutarlı ölçülerde yürütmenin başka çaresi yok. Taban bu gerçeğin yanında. Herseyi Ecevit'den beklemenin partiyeye verdiği gerçek. Bunun başlıca sorumlusu Ecevit'in kendisi. Gruptan etkin bir parlamentoya mücadelesi beklemesi yanlışlıştır. Dönme işaretleri taşıyor. Ancak bir parantez açıp Merkez Yönetimine prim vermesi ise bir başka yanlış kapıyı çalması anlamına geliyor...

Ecevit'in demokratik mücadelede eriştiği tutarlılığı ve kaydettiği ileri aşmaya CHP içinde erişen yok gibi. Doğrusu bunun da sorumlusu Ecevit olmak gerekir.

MC'DE BEKLEYİŞ

Ana muhalefetteki hava böyleyken, MC'de belli bir sessizlik görünüyor. 8 Nisan kanlı saldırsını sinsit bir bekleme dönemi izliyor. Devlet kadroları üzerinde baskı ve kıyım, olanda bir işleyişte sürüyor.

AP çevrelerinde bastırılan bir sevinçin yanısıra endişeler gözleniyor. Sevinç, Demirel'in, Hava Kuvvetleri Komutanlığına yapılan atamada gösterdiği kararlılık ve taktikle ilgili.

AP'lilerin bu konudaki duyguları şöyle notkalanıyor: "Demirel ve Seyfi Öztürk, eski bir Eskişehir macerasını ders vererek ödettiler..."

Bu arada endişeler de mevcut.

Geçtiğimiz haftanın Perşembe günü Millet Meclisi'nde gündemdeki bir konuşma yapan CHP Tokat Milletvekili İsmail Hakkı Birler'i dinleyen AP'lilerden tek tepki gelmedi.

Birler, MC'nin "karanlık ve uçuruma" yol aldığı belirtilirken sözlerini şöyle bitiriyordu:

"Bu hükümet ve onun başı, sonu karanlık ve uçurum olan bir yolun yol-

culuğundan, dönülmez noktaya gelinmeden, vazgeçmelidirler!..."

Hükümet sıralarında kimsenin yoktu ve genel kurula başta AP'liler olmak üzere diğer MC milletvekilleri nefes almadan konuşmayı dinliyorlardı.

Birler, konuşmasını yapıp bitirdikten sonra meclise alelacele Ulaştırma Bakanı Nahit Meteşe gelecek ve iki cümle ile cevap verecekti.

Meteşe'nin iki cümlelik cevabı şöyleydi:

"Kuvvet Komutanlığına tayin yapmak muhalefetin görevi değildir. Bu hükümetin yetkisi dahilinde bir meseledir; gerisi tahrikçilik olur..."

PASIFLER, AKTİFLER

Cephe iktidarı antidemokratik suçlarıyla hergün pekişirken, kendi bakanlarının "icraatlarından" memnun olmayan AP'de bir kıpırda nma gözlenmektedir.

"Pasif" olmakla suçlanan bazı AP'liler bakanların değiştirilerek yerlerine daha "aktif" unsurların getirilmesi istenmektedir. Bunun anlamı açıktır. Kıyım ve şiddet uygulamasında arkadaşlarına oranla geri kalanların yerine bıkınlar önlenmektedir.

Cumhurbaşkanı Korutürk ve hukuk ayırımı

Cumhurbaşkanı Korutürk'ün 23 Nisan Bayramı nedeniyle yayınladığı mesajda yeni bir hukuk kavramı ve ayırımı yer aldı. Bu kavram ve ayırım, son zamanlarda Türkiye'de yaşanan gelişmeler içinde en önemlilerinden birisi. Bu kavram ve ayırım, Türkiye'de çok daha sakıncalı gelişmeler dayanak olabilecektir. Buna karşın, Cumhuriyet Gazetesinin ağırlığına sahip "Oyların Arındaki Gerçek" sütunundan başka, üzerinde durulmadı. Barolar, Barolar Birliği, Türk Hukuk Kurumu, ilerici hukukçular, Cumhurbaşkanı'nin mesajında yer alan bu yeni ayırım üzerinde durmak gereğini duymadı. Anlaşılması gerçekten zor bir suskunluk.

Cumhuriyet Gazetesinin mesajı yayınladığı gün, "yeni bir hukuk anlayışı" ara başlığı ile verdiği kavram ve ayırımı, ayne şöyle: "Cumhurbaşkanlarının da, Anayasa yeminlerine sadakat kuvveti ile sözünü ettiğim tehlikenin önüne geçilebileceği düşünülmektedir. Günümüz şartları altında ortaya çıkan (bir iktidar hukuk anlayışı ile bir muhalefet hukuk anlayışı) arasındaki derin görüş ayrılığı ise, Cumhurbaşkanlarımızı temini istenen dengeyi sağlamaya, müsaat olmadığını göstermektedir. Çünkü bu hukuk ayrılığı farkı, iktidarla muhalefet yer değiştirdikçe daima yer değiştirmektedir ve yer değiştirecek görünümündedir."

Cumhurbaşkanı Korutürk'ün, MC'nin faşist tiranmasını durdurmada etkisizliği için yeni bir gerekçe aradığı anlaşılmaktadır. Yetkililerin yetersizliği gerekçesi, Cumhurbaşkanı'nin imzasını da taşıyan kararnamele dolayısıyla inandırıcılığını tümünden yitirmiştir. Hava Kuvvetleri eski komutanının emekliye ayrılması ve yerine bir korgeneralin atanması ve bu işlemlerde Korutürk'ün tezkir edilmeyen etkinliği, yitizsizlik gerekçesini tümden eritmiştir. Cumhurbaşkanı, bu kez, yeni bir gerekçe ile ortaya çıkmış oluyor.

Yeni gerekçe, Cumhurbaşkanı'nin makamını ve Cumhurbaşkanlarının kişiliğini aşılıyor. Cumhurbaşkanı, "iktidar hukuku" ile "muhalefet hukuku" diye yeni bir hukuk ayırımını varlığından söz ediyor. Hiç bir hukuk devletinde, hukukun temel ilkelere bağlı kalındığı süreçte, böyle bir ayırmdan söz etmek mümkün olamaz. Böyle bir ayırım, hukuk dışı olan girişimleri "iktidar hukuku" ve iktidarların hukuk dışı eylemlerini belgeleyen hukuki itirazlara "muhalefet hukuku" demek ve böylece hukuk devleti ilkelere ters düşen bir kavram kargaşasına dayanak sağlamak yollarını açar. Böylece de son derece tehlikeli gidişe yeni destekler yaratır.

İktidar ve muhalefet hukuku ayırımının hiç bir geçerliliği yoktur. Hukuk devletinde neyin hukuki neyin hukuk dışı olduğu konusunda son söz bağımsız yargı organlarındadır. MC Hükümeti, yargı organlarının hukuka aykırı bulduğu bir çok işlemi sürdürmektedir. Örneğin Danıştay kararlarına karşın, Anayasa kuruluşu TRT işgal altındadır. Bu işgali, hiç bir yeni hukuk ayırımı ortadan kaldıramaz.

Kimdir başarısız AP'li bakanlar? Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Selahattin Kılıç, Sosyal Güvenlik Bakanı Mahir Ablum, Ticaret Bakanı Halil Başol, Köy İşleri Bakanı Vefa Poyraz, Turizm ve Tanıtma Bakanı Lütfi Tokoğlu, Gençlik ve Spor Bakanı Ali Şevki Ereğ ve Kültür Bakanı Rıfki Danışman...

Her biri bakanlığında şiddet estiren bu isimler her nedense "pasif" bulunmaktadır.

Demirel'in ilke olarak şikayetleri benimsediği ancak kabinde böyle bir operasyon için meclislerin tatil etmesini beklediği ileri sürülmektedir.

Aslında aynı şikayetler MSP içinde de mevcuttur. MSP'lilerin hoşnut olmadıkları isimler arasında "Zahtıye nazır"ları gelmektedir.

Sıkıyönümlü sağlayacak koşulların bir an önce tezgahlanması ve sıkıyönümlü Türkiye'ye indirilmesi görüşünde bir değişiklik yoktur. Bu işlemler de, özellikle elinc Türkiye'nin asayışı emanet edilen komandobası meşgul olmaktadır.

Belli bir kararlığın arkasında yürütülen ortaklığın, içyüzünde yer yer tartışılmaları yapıldığı ve özellikle MSP'nin bir "anlam" ile eskeleden kopması için "Laik Türkiye Cumhuriyeti" hatırlanması yapılarak, dosyalar dosyalar eklenildiği haberleri gelmektedir...

MC TUNCELİ HALKINA CEZA KESİYOR

Tunceli bilindiği gibi en geri en yoksul illerimizden. Acı, yoksulluk, eziklik buradaki halkın günlük yaşamı haline getirilmiş. Halkı hep acı görmüş. Hep hortlanmış, hep ezilmiş.

Nisan ayı başında heyelan da, bu acıya, bu yoksulluğa, bu ezilişmiş su kattı. Açlık, soğuk, yağmur, kara başa bıraktı Tunceli halkını.

Tunceli'nin şehir içi nüfusu onbine yakın. Bu nüfusun üçüne yakın nisan ayı başında evsiz, barsız kalmış. Heyelan sonucu evleri barları toprağa gömmüştü.

Yeni Mahalle ve Mameki Mahalleleri toprağın altına gömülmüş. İkiyüze yakın aile açığa kalmış. Çocuklar hastalıklardan çekiyorlar, öğrenciler okullarına gidemiyorlar. Şehir susuz, elektriksiz durumda. Şehre su dağıtan depo da toprağa gömülmüş. Trafo da kaybolmuş. Bir aydır şehrin suyu akıyor.

Heyelandan dolayı halk çaresiz. Belediye Başkanı, İl İmar Şefliği, YSE müdürü, vali ve diğer kuruluşlar MC hükümetine, İmar ve İskan Bakanlığına, Afet İşleri Genel Müdürlüğüne telgraflar çekmişler. Çadır, yiyecek, ilaç istemişler.

MC kayıtsız kalmış. Başka alanlarda eli-kolu uzun olan MC, buraya elini uzatmıyor. İstenilen yiyecek, giyecek, çadır, ilaç yerine, MC adet yerini bulsun diye bir jeolog göndermiş. Sadece bunlarla yetinmiş.

Heyelan nedeniyle Belediye Başkanı Süleyman Kırmızıtaş YÜRÜYÜŞ muhabirine şu açıklamada bulundu:

bize ve ilgili kuruluşlara gelmiş değildir.

Heyelanın durumu hemen her gün izlenmektedir. Mameki mahallesinde yalnız belediye elektrik ve su tesislerine zarar vermiştir. Bu kısımda kayan ve şehri önemli ölçüde etkileyen su terfi hattının onarımını belediye ancak kendi gücü oranında yürütmektedir. Şehir elektriksiz kalmaması için tüm gücümüzü seferber ettik. Yeni Mahalleye gelince, bu mahallenin imar planı 1963 yılında yapılmış ve 1966 yılında çıkan gecekondular yasası ile iki nolu önleme islah bölgesi olarak seçilmiştir. İl imar planları yapılmadan önce jeolojik inceleme ve raporların yapılması esastır. İmar ve İskan Bakanlığı bu gereğe uymuştur. Ne var ki, 1968 yılında bu bölgenin aplikasyon işlerini sürdürürken bugünkü çatlama, kırılma hattına yakın ya da aynı yerden bir çatlamanın olduğunu gördüm. Konuyu İmar ve İskan Bakanlığına ilettim, jeolojik incelemenin yapıp yapılmadığını sordum. Jeolojik incelemenin yapıldığı bildirildi. Ve konuta elverişli olduğu belirtildi. Vatandaşlarımız çalışarak dışından artıtarak ve borç altına girerek mesken sıkıntısını gidermek ve kavuşmak için bu arsalar üzerine günün koşullarına uygun evler yaptılar. Ne yazık ki heyelan alanları ile ve güç koşullar altında meydana getirilen bu mahalleler ortadan ikiye bölündü, yerden yere çaldı. Heyelandan ötürü 57 ev boşaltılmıştır. 120 kenut tehlike altındadır. Mahallenin ka-

TUNCELİ'DE BİR OYUN BİR HEDEF

MC'nin faşist tiranlığı daha ileri boyutlarda sürdürmek için çok yönlü hesaplar içinde olduğu herkesçe biliniyor. Kıyım, sürekav, sürgün, devlet kadrolarının faşistleştirilmesi günlük olaylar haline geldi. Cinayetler, oyunlar ve arındaki operasyonlar boyul kazanıyor. Burjuvazi yeni yeni oyunlar sahnelerken, eski oyunlarından, tertiplerinden de bir türlü vazgeçemiyor. 12 Mart öncesi ve sonrası kirliliği açığa çıkarmış oyunları tekrarlamaktan kaçınıyor. Sola, sosyalizme hayran potansiyeli kontrol altında tutmak, hizaya getirmek için bir çok oyunlar sahneleniyor. İşçi sınıfı ve işçi sınıfının bilinçli unsurları üzerindeki baskılar tüm şiddetle devam ediyor. MC'nin faşistleştirme oyunları her düzeydeki görevlileri hedef alıyor.

Bu oyunların sahnelendiği illerden biri de Tunceli'dir. Bilindiği gibi 12 Eylül seçimlerinde Tunceli MC'ye gereken dersi vermişti. MC buradaki ilerici potansiyeli baskı altında tutmak için sürekli oyunlar tezgahlıyor. Tezgahlamada hedefler de belirleniyor. Tezgahlanan bu oyunlardan biri de gençler de oynandı.

PLANLAR NEYİ HEDEF ALIYOR?

Belediye ile Genel İş arasında 19 Mart 1976 günü toplu sözleşme yapıldı. Toplu sözleşmeden sonra işçiler sendikacı arkadaşları ile birlikte yemeğe gidiyorlar. Bu arada, resmi görevliler de ev peşindeler. 12 Mart döneminde teğmen Pehmi Atınbilek te aynı şekilde avını sürdürüyordu. İşçiler lokantada yemeklerini yerken işçi Ahmet Polat da mahalli türküler söylemekteydi. Belediye Başkanı Süleyman Kırmızıtaş da işçilerle birlikte. Artık oyunu sahnelemek için ortam elverişlidir diye düşünülür. Önce dışardan üniformalı görevliler lokantadakileri tahrik etmeye çalışılır. Bunu başarmayınca dışardan bir kişinin eline kasap satırı verilir ve bu kişi lokantaya girerek, Süleyman Kırmızıtaş'ı ve oradaki kişileri hedef alan tüfeklerle yağdırarak etrafa saldırır. Ama bu oyun da bozulur. Tahrikler sürdürülür. İşçi Ahmet Polat sürekli izlenir. Nitekim 16 Nisan 1976 günü Ahmet Polat saat 20.00 sularında dışarı çıkarken yine izlenmektedir. Heyelan nedeniyle elektriklerin kesilmesi ile birlikte Ahmet kendisini iki-üç kişinin kolları arasında bulur. Karakola götürülür. Ahmet Polat belediyede elektrik işçisi olarak çalışıyor. Önce karakolda niçin tavana ve pens ile dolaştığı sorulur. Daha sonra dayaktan geçirilir. Sabaha kadar dayak atılırken, bir taraftan da dışarıda başka bir sahne hazırlanır. Esnaf Ahmet Ataç'ın dükkan camları kırılır ve işçi Ahmet Polat'ın cebindeki pens kırık camdan içeri atılır. Tabii bu arada fasistlerle Ahmet Polat'a dayak atılmaya devam edilir. Kedisine, belediye başkanı aleyhine ifade verirse buralıcağı söylenir. Bilindiği gibi belediye başkanı MC yanlısı değildir. Ahmet Polat'a sabaha kadar dayak atılır. Atılan dayak ve yapılan işkenceden sonra baygıncı bir halde hastahaneye götürülür. Ama orada da daha önceden tezgah hazırlanmıştır. Doktor rapor vermekten çekinmeyle birlikte, fazla hırpalandıktan sonra Ahmet'in hayatını kaybedeceğini belirtir. Atılan dayak ve işkenceden sonra birkaç defa mide kaniyası geçiren işçi Ahmet hazırlanan bir senaryo ile tutuklanır. Haten Elazığ'da tam teşekküllü hastahane rapor alması için Elazığ cezaevinde hücrede kalmaktadır.

Tunceli'de Heyelan'ın Sonucu

BELEDİYE BAŞKANI KONUŞUYOR

"Mameki ve Yeni Mahallenin büyük bir kesiminde heyelan olduğu bilinen bir gerçektir. Bu olay üzerine Belediyemiz, Başbakanlık, İmar ve İskan Bakanlığı, Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve İller Bankası Genel Müdürlüğü ile bölgelerine birer telgraf çekerek heyelandan ötürü acil teknik ve yiyecek, giyecek, ilaç, çadır yardımı yapılmasını istemiştir. Bunun üzerine, acil ihtiyaçlar yerine, ilgili kuruluşlar sadece jeolog göndermekle yetindiler. Belediyenin ve ilgili kuruluşların çalışması jeoloğun vereceği rapora bağlıdır deniyor. Ne var ki, bu güne dek rapor sonucunda herhangi bir yardım

lan kısmının akıbeti belli değildir. Heyelan nedeniyle bu mahallede, evler param parça olmuştur. Su şebekesi depo ve su terfi hattı kullanılmaz durumdadır. Völ ve elektrik şebekesi tamamen iş yapamaz durumdadır. Mahallenin tamamen ya da kısmen kaldırılması gibi bir durumla karşı karşıyayız. Belediyemiz kendisine düşen görevi yapacaktır. Kendi olanaksız gücüyle yapmaya çalışacaktır."

Şu günlerde Tunceli'de üçüne yakın nüfus açlıkla, sefaletle baş başa. Kendilerine uzanacak yardımları bekliyorlar. Oysa MC Tunceli halkına ceza kesiyor. Tunceli'nden iki milletvekili, bir senator çıkan, bol bol demokrasi ve halkçı edebiyatı yapan CHP'nin kulakları çınlasın!

CHP VE TEKELCİ SERMAYE

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği'nin teşvik belgesi uygulamasıyla ilgili olarak yaptığı bir çalışmanın incelenmesi çok ilginç sonuçlar veriyor. 1968 yılından beri uygulanan ve ayrıntıları daha önce bir sayımızda verilen (YÜRÜYÜŞ, sayı 20) teşvikler kısaca şöyle sıralanabilir:

- Kurulacak fabrikaya makina, donatım ve hammadde için ithal durumunda gümrük vergisi bağışıklığı.

- Kredilerden resim ve harç bağışıklığı

- Yapılan harcamaların yarısını vergi matrahından düşme,

- Üretilen malın ihracı durumunda vergi iadesi, vb

Bütün bunlar yetmiyormuş gibi, teşvik belgesi için başvurma sırasında bir yükün dolandırıcılık. Bu ayrıntılar, teşvik uygulaması, ve bununla ilgili bir Devlet Planlama Teşkilatı araştırması YÜRÜYÜŞ'ün 20. sayısında ayrıntılı olarak anlatılıyor.

TÜSİAD çalışmasından çıkan sonuçlarla, bunların taşıdığı bazı anlamlara değinmek istiyoruz. DPT ve TÜSİAD çalışmalarının, yatırım harcamalarının yıllara dağılışıyla ilgili bulguların bir tablo ile özeti-yelim.

YATIRIM HARCAMALARININ YILLARA DAĞILIMI

Yıllar	DPT	TÜSİAD
1968-1972 arası	10.8 milyar TL.	0.6 milyar TL.
1973	8,9	3,0
1974	8,5 (ilk 9 ay)	9,6

Rakamlarda ilk göze çarpan özellik büyük sapmaların varlığı. Bu, çalışmaların kapsamından ileri geliyor. DPT çalışması, teşvik belgesi alıp üretime geçmiş 344 projeyi içerdiği halde TÜSİAD çalışması bu nitelikte yalnız 72 projeyi içeriyor. TÜSİAD çalışmasında, üretim safhasındaki 272 projeye ulaşılmamış. 1968-72 yılları arasındaki harcamalarda görülen farklılığın nedeni bu. Diğer yıllar için de benzer açıklamalar verilebilir. Özet olarak DPT çalışması 968 proje, TÜSİAD çalışması ise 467 proje kapsıyor. Ancak ilginç olan bulgu bu değil, ilginç olan, 1974 harcamaları. Bu yılda (özellikle ilk 9 aylık) CHP iktidarına rastlar teşvik görmüş ve uygulamaya konmuş projelerin harcamaları en yüksek olarak gerçekleşmiş.

ÖZKAYNAKSIZ YATIRIMLAR

Bu sonucun anlamını tam kavrayabilmek için teşvik gören projelere uygulama safhasında tanınan kredi kolaylıklarını gözden geçirmek gerekir. Başta değinilen bir dizi bağışıklıklar yanında, teşvik belgesi uygulamasının getirdiği; belki de en önemli araç, projelerin gerektirdiği yatırım harcamalarına % 70 oranına kadar kredi ile finansman kolaylığı tanınması. Bir projenin teşvik görmek için DPT, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı veya ilgili diğer devlet kuruluşuna başvurusu sonucu elde edilen bu belge ile kolay ve ucuz kredi alma hakkına kavuşması.

Uygulamanın bu yönünü gene TÜSİAD çalışmasından izliyoruz. Her ne kadar tanınan kredi kolaylığı % 70 olarak saptanmışsa da, bu değerlendirmeye göre 467 adet projenin özkaynak toplamı, toplam yatırım tutarının ancak % 24 ünü karşılıyor. (Bu oran gerçi saptırılarak çalışmada % 27 nin üzerinde olarak verilmiştir) Diğer bir deyişle, kredi gereksinimleri % 76 ya varıyor. Hatta bazı sektörler teker teker ele alındığında, bu oran % 100 e kadar vanyor. Tablo, seçilmiş bazı sektörler için bu oranları sıralıyor.

SEKTÖRLERE GÖRE KREDİ GEREKSİNİMİ

Sektör	Kredi Gereği
Gıda Sanayi	% 72
Makina imalat	91
Tarım alet ve makineleri	85
Elektrik makina ve elektronik	88
Çimento	79
Ambalaj	87
Ulaştırma	98
Yapı malzemeleri	96
Orman ürünlerini değerlendirme	100
Plastik işleme	100
Tarım	100
Madencilik	100

Rakamlar, yurtiçi finansman ve döviz gereksinimlerini, toplam yatırım harcamalarının yüzdesi olarak vermektedir. Diğer bazı sektörlerde bu oran düşse de ancak % 50'ye düşmektedir.

İlginç olan bulgu, bu sonuçları, verilen ilk tablodan elde edilen sonuçlarla birleştirince ortaya çıkıyor. CHP iktidarı, umulandan tersine tekelci sermayenin hem de çok yoğun bir öçekte destekçisi (besleyicisi) olmuştur. Bu belki pek o kadar beklenilmeyen bir bulgu değil. Bunu görebilmek için de CHP-MSP hükümet programından daha öteye gitmeye gerek yok. Demokratik öz, sosyal adalet, halk sektörü, sınıflararası denge gibi pek işlerli bir şekilde tanımlanmamış kavramlar arasında hiç bir zaman tekelci sermayeye karşı bir tutuma karşılaşılmamaktadır. Tam aksine, düşünülen yol, girişimciler önündeki engellerin kaldırılacağı, zaten özel kesimin ilgi duymadığı ağır sanayiye devletin tamamlayıcı bir rolle üstleneceği bir yoldur. Aslında CHP'nin bu özelliği YÜRÜYÜŞ'ün defalarca (örneğin YÜRÜYÜŞ, sayı 34) değindiği bir noktadır. Başka türlü-sünün beklenmemesine karşın, yinelenmesinde yarar var. CHP, özellikle İstanbul'da kümetenmiş tekelci sermayeye çekici geliyor. Bunu vurgulayabilmek için sermayenin bu kesimini tanımak gerekir.

CHP x MC, TÜSİAD x ÇUKUR

Büyük bir oranda yurtiçi tüketimi için (gerek tüketici malları, gerek ara malları olsun) üreten bu kesim, hammadde ve yatırım araçları için hemen tamamen ithalata dayanır. Yurt içinden sağladığı hammadde ve ara mallar için de düzenli bir piyasaya arzular. Gene yurtiçi tüketim için üretmesi, güvenilir bir talep ve bunu arkalayacak bir satın alma gücü getirir. Tekelci oluşu da mallarının satış fiyatını kontrol edebilmesini sağlar.

Bu durumda, göreceli olarak yüksek ücretlerden gocunmaz; çünkü bunu üretim fiyatlarına yansıtabilir. Aslında, yüksek ücretler ve tarımda yüksek gelir, toplumun satın alma gücünü artırdığı için, bir ölçüde işine bile gelir. Güvenilir bir döviz stoku, gereken ithalata

tabi yapılabilmesi için gereklidir. Şimdi 1974 yılı ilk on ayını anımsayalım, ya da verilerden izliyalım:

Tarımda destekleme alım fiyatları 1974 dolayındaki yıllara oranla en hızlı 1974'de artmıştır (YÜRÜYÜŞ, sayı 20). Sanayi hammaddeleri fiyatları 1973 de % 25 artarken artış hızı 1974'de % 7'ye düşmüştür. Reel ücretlerin artış hızı aşağıdaki tablodaki gibi gerçekleşmiştir.

REEL ÜCRETLER

Yıllar	Reel ücretlerde % değişim
1971	-4.5
1972	-1.4
1973	7.0
1974	7.7
1975(9 ay)	-2.3

Daha ayrıntılı bir şekilde 1974'ün ilk 9 ayında bu hız % 8.8'e (en yüksek) varmıştır. Döviz rezervlerinde son zamanlarda görülen kritik düzeye inme, herkesin bildiği bir husus. Bütün bu söylenenler ve veriler karşısında CHP'nin iktidarı sırasında (Kıbrıs keşmekeşine rağmen), belki de, bilinçli şekilde davrandığına inanmak gerekiyor.

Zaten sermaye sınıfının tekelci kesiminin örgütü olan TÜSİAD cephe iktidara karşı olan hoşnutsuzluğunu, geçen yıl yayınladığı bir raporunda belirtmişti (YÜRÜYÜŞ, sayı 17). Çukur hükümeti olarak da adlandırılan MC'nin tutumunun çaresizliğine gene YÜRÜYÜŞ'de (sayı 19), ekonomik bunalımın neden olduğu sermaye sınıfının birbirine düşüşünü anlatan bir yazıda değinilmişti. Olsun ki tekelci sermaye MC'den CHP'den olduğu kadar hoşnut değildir.

Bütün bu söylenenlerden çıkarılacak bazı sonuçlar var: Birincisi, sermayenin çeşitli kesimlerinin niteliğini ve onunları önceden açık olarak görmek gerekiyor. İkincisi, bütün bu bulgular, CHP'nin kitleler tarafından doğru olarak değerlendirilmesinde araç olarak kullanılmalı.

Cumhurbaşkanı'nın Irak gezisinde ilk sorunun BP ve Mobil'in ham petrol ithalatını durdurmaları üzerine Irak'tan ham petrol ithali, boru hattı ve kredi alınması ve karşılığında Fırat sularından daha çok yararlanma ödününün verilmesi olduğu bildiriliyor.

Basından

BAĞIMSIZLIK, D YOLUNDA DOP

Çark başak tan

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİLİLER, PARTİ KURULURKEN SORUMLUKLARININ BİLİNCİNDEYDİLER. NE KARIYERİST HESAPLARI VARDI, NE DE BİR HEVES SONUCU YENİ KURULUŞA GİRİŞİYORDU. BEĞENİLSİN BEĞENİLMESİN, SAHİP ÇIKILSIN ÇIKILMASIN, TARAFTAR OLUNUSUN OLUNMASIN, ON YILLIK MÜCADELESİYLE TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GEÇMİŞ DÖNEME DAMGASINI VURMUŞTU. KÜÇÜK BURJUVA KÖKENLİ "SOL" LAR NE DERSE DESİN, BUGÜN HAREKET YENİDEN ÖRGÜTLERİKEN, GEREK İŞÇİ SINIFININ, GEREK BURJUVAZİNİN GÖZLERİ TIP'LILERİN ÜZERİNDEYDİ.

Türkiye İşçi Partisi bir yaşı doldurdu. Geçen yıl bugünlerde, Parti'nin bütün kuruluş hazırlıkları tamamlanmış, yurdun muhtelif yörelerinden kurucular, tüzük ve program ile birlikte "kuruluş bildirimi" ni imzalamak için biraraya gelmişlerdi.

Bir partinin yaşamında bir yıl, özellikle yeniden, ileriden yana, doğup gelişenden, gelişip serpişenden yana, onunla birlikte gelişip serpilecek bir parti için bir yıl pek kısa bir zaman dilimi. Üstelik henüz kuruluş aşamasındaydı. Ama tek bir yıl bile, oluşmakta olan partinin üye kaynağı ve bileşimi, çalışmalarının biçim ve içeriği ile etkilanının genişliği, taraf olarak lehinde veya aleyhinde bulunulsun toplumca benimsenip benimsenmediği. Kısa bir yaşam gücü taşıyıp taşımadığı konusunda ipuçları verebilir.

KURULUŞ HAZIRLIKLARI

Türkiye İşçi Partisi'nin kuruluş öncesi hazırlık dönemi oldukça uzun sürdü. Bunun başta gelen nedeni, tüzük ve program çalışmalarının, olabildiğince tüzük ve özenli biçimde uzun süre sürdürülmesi, bu çalışmalar arasında ülkenin değişik yörelerinde bulunan ve Parti'nin kuruluşunda görev almaya hazırlanan bütün arkadaşların bu çalışmaların katkılarının sağlanması endişesiydi. Diğer bir nedeni ise, af yasağı ve buna bağlı olarak Anayasa Mahkemesi kararından sonra geçmiş dönem Türkiye İşçi Partisi üst yöneticilerinin hapisten çıkmasıyla birlikte oluşturulmaya çalışılan yeni örgütte, vaktile birlikte çalışılan arkadaşların, hareketin vardığı aşamaya uyarak olarak ve bu koşullarda mümkün olan en büyük çoğunluğu nun biraraya getirilmesi kaygusu idi.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ KURUCULARININ MESLEKLERİNE GÖRE BİLEŞİMİ

İşçi - sendika yöneticisi	% 48
Esnaf - zanaatkar - köylü	% 18
Doktor - Avukat - teknik eleman vb	% 32
Diğer	% 2
	% 100

GERİDE KALANLAR, KARŞIDA OLANLAR

12 Mart döneminden işçi sınıfımız ve emekçi halk kitleleri daha bilinçlenmiş olarak çıkmıştı. Bunda kimsenin kuşkusu yok. Ancak ağır baskı döneminin sosyalist harekete verdiği darbenin önemi de azımsanmamalı. Örgütün kapatıldığı, istef istemez dayanıklılığı yılı aşan ve çok ağır koşullar altında geçen yıllar, eskiden çalışmaların içinde yer almış herkesin, istenmeden olarak aynı biçimde, hiçbirsey olmamacasına "bıraktığı" yerden yeniden harekete geçmesini engelliyordu elbet. Uzun hazırlık süreci aynı zamanda bir anlamda sired de oldu. Eski dönemde partililer, kendini hala öyle sayan çok kimseler vardı ama, bunların bir kısmı, belki kendileri de farkında olmadan artık eski yol arkadaşları durumunda idiler.

Hareketin yeniden filizlenip yeşertilmesi kesin olarak gündeme geldiğinde, gerek bu "eski yol arkadaşları"ndan bir bölümlerin, gerek onların dışında birtakım çevrelerin, ilk bakışta farkıymış gibi görünene, ama hepsinin de vardığı sonuç aynı olan tezlerle ortaya çıktığı görüldü. "Beklemek", örgütlü

mücadelenin ıleriye, bilinmeyen bir geleceğe ertelenmesi. Varılan sonuç buydu. Bazıları için mesele daha basitti. Haziran'da (yani partimizin kuruluşundan hemen sonraki 1975 Haziranında) genel seçimlere öne alınarak erken seçim yapılacak, CHP ortaklaşa olarak iktidara gelecek (o sırada CHP koalisyonu iktidardaydı), verilen söz tutulacak, yasal engeller tamamen temizlenecek, o zaman bir parti kurulabilir tabii, ama şimdi hayır. Haziran'da genel seçimler olmadı ama bu tez ve benzerlerinin sahiplerinin görüşleri değişmedi. CHP iktidara gelmeden ve Anayasaya aykırı yasalar biribir ve CHP eliyle temizlenmeden, hareketin bugün vardığı aşamada, onun gerekimlerine cevap verebilecek bir parti kurulamazdı. Yorgunluklarını, yılmıklarını kendi kendilerine dahi itiraf edemeyenlerin "örgütsüzlük" savını ileri sürerken buldukları parlak gerekçeler işte bunlardı. Unutulan veya unutturulmaya çalışılan, bir hareketin kendine uygun yasal ortamı öncelikle kendisinin mücadelenin sağlayacağı ve yasal olanakları son katresine kadar kullanıp geliştirmeye yetmen, ileri sürülen gerekçeler ne olursa olsun sosyalizm'le, sosyalistlikle asla bağdaşmadığıydı.

Parti'nin kuruluş döneminin aynı zamanda bir anlamda süreci de olduğu söylenmişti. Gerçekten, sonuçta hareketi "tasfiye"ye yönelik görüş ve tezlerle ortaya çıkanlar, hareketi tasfiye edemediler ama, her büyük dönemece akar suyun kıyıya yığıldığı kumlar misali, kendilerini hareketten tasfiye ettiler, emtekteler.

BEŞ PARTİ HİKAYESİ

12 Mart döneminden işçi sınıfımız daha bilinçlenmiş olarak çıkmıştı; bölünme konusunun işçi sınıfına yansdığı görülmemişti; ama dönem sonunda, 1973 seçimlerinin nisbi rahatlık ortamında, örgütün kapatılmış olmasının sağladığı kolaylıkta, hepisi de sol aydın denilen kesimden gelen, hepsi de bilimsel sosyalizmden kaynaklandığı ve işçi sınıfı adına hareket ediyor iddiasında olan birtakım grup ve grupçukların ortaltığı kapladığı da bir gerekç. Kimi bir dergi etrafında kümenliyor, kimi ise bir yayın organı ile birlikte, hareketin geçmiş dönemlerinde haklı haksız adı ön plana çıkmış kişi ve isimlerin çevresinde oluşuyordu. "Birleşme" çağrılarını yapıp yapıp, parti'nin kuruluş öncesi ve sırasında bunlardan dördü "parti" adında teşekküller de kuruldu. Böylece Partimizle birlikte, solda beş parti ve bir sürü irili ufaklı grup, dergi, yayın, ortaya çıkmış oldu. Bol bol "iyi niyet" ile birlikte kariyerist eğilimlerin de ağır bastığı bu gruplar, bir yandan, bunların işçi sınıfı içinde bir ağırlık taşıyıp taşımadığı düşünülmezsin, "solda bölünme" iddialarına sözde hak kazandırırken, diğer yandan tasfiyecilerin bekleme tezlerine yeni kanıtlar eklemeye yolları açtı. Bir yandan da, bir parti olarak biçimlenmeye olanagibi dahi kendinde görmeyecek kadar küçük olan gruplar veya "örgütlü çalışma" gereğinden bucağın kaçan birtakım sol çevreler ve kişiler için, bulundukları yerden, tarafsızlıklarına halel getirmesinin "şöyle olmalı, böyle olmalı" biçiminde ahkâm kesmelerine olanak sağlıyordu.

Beş parti hikayesi o kadar yazıldı söylendi, bunlardan kimin kalıcı, kimin gidici olduğu araştırılmaksızın solun bölünmüşlüğü üstüne o kadar yapıp yakıldını ve birlik çağrılarını yapıldı ki, sonunda beş parti kamu oyunda günün konusu oldu. Bu grup ve grupçukların ve dergiler etrafında kümenlemelerin tek ortak özelliği, geçmiş dönem Türkiye İşçi Partisi'ne ve onun, bugün de sosyalist harekette yer alan yöneticilerine karşı olmaları idi. Ve bu karşı olma ile birlikte, geçmiş dönemde ısrarlı mücadede ile

NIHAT SARGIN
TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ GENEL SEKRETERİ

sosyalist hareketten sökülüp atılmış olan MDD tezi, yeni yeni varyasyonlarla, yeni isimlerle hatta kelime oyunlarıyla yeniden ortaya sürülüyordu. Dünya işçi sınıfı hareketindeki sapsapları yansıtan gruplar da aralarında yeniden bölünmüş olarak sahnedeki yerini alıyordu.

Bütün bunlara, CHP koalisyon hükümetinin çekiliş uzun süredberi oluşturulan MC'nin adını adın faşist irmanmayı gerçekleştirmek üzere etkilerde gelmiş olduğunu da ekleyerek tabloyu tamamlıyalm. Türkiye İşçi Partisi işte böyle bir ortam içinde kuruldu.

ÜYELERİN MESLEKLERİNE GÖRE BİLEŞİMİ

İşçi	% 49
Esnaf - zanaatkar - köylü	% 24
Teknik eleman, avukat, öğrenci vb	% 27
	% 100

KURULUŞ SORUMLULUK VE BİLİNCİ

Adları tüzüğün arkasında yazılı olanlar ve olmayanlar, geçmiş dönem deneyinden geçmiş ve ayakta kalmış arkadaşlar olarak Türkiye İşçi Partililer, Parti kurulurken sorumluluklarının bilincindediler. Ne kariyerist hesapları vardı, ne de bir heves sonucu yeni kuruluşu girişiliyordu. Beğenilsin beğenilmesin, sahip çıkılın çıkılmasın, taraftar olunsun olunmasın, on yıllık mücadedeyle Türkiye İşçi Partisi geçmiş döneme damgasını vurmuştu. Küçük burjuva kökenli "sol"lar ne derse desin, bugün hareket yeniden örgütlenirken, gerek işçi sınıfının, gerek burjuvazinin gözleri T. I. P'lilerin üzerindediydi. Bundan sonra, bütün hesaplar ve değerlendirmeler Türkiye İşçi Partisi'nin vardığı gözönüne alınarak yapılacak işkiler o nirengi alınarak çekilecek, herkes yerini Türkiye İşçi Partisi'ne göre tayin edecekti. Hepsinden önemlisi, eğermen sınıflara, nice 12 Mart dönemleri de gelse hareketin durmayacağına, durdurulmayacağına, vurulan bütün darbelere, ağacın kökünü kuvvetlendiren budama işlemlerinden, zorunlu arınma sürecinden başka anlamı olmayacağına gösterme zorunluluğu vardı. Birtakımların yerdin, ama bir adım geri çekilmeden vee kesine oranla daha da hızla yeniden boyu atıp gelişebilme gerekiyordu. Sorumluluğumuz büyüktü ve bu bunun bilincindediydi.

PROGRAM VE TUZUK: BAŞLAŞINA BİR SİLÂH

Program ve tüzük bu sorumluluk anlayışı ve bilinciytle hazırlandı. Geçmiş dönemlerin tek başına alındığında anlamsız gibi görünecek bütün deneyler, bu deneylerin özetleri tüzükte yansdı. Yıllardır hareketin içinde olmanın kazanımları ile toplum yapısını doğru bir analizi ve buna bağlı olarak sosyalist yolunda önümüzdeki dönemlere ışık tutacak öneriler programı oluşturdu. Bilimsel, geçerli ve gerçekçi çözümlere ve önerilere yer aldığı Program'ımız ve bu programı hayata geçirecek örgüt yapısını, niteliğini ve işlerliğini belirleyen Tüzük'ümüz, hareketin bugün vardığı noktayı simgeleyen en anlamlı belgeler oldu. Daha programımızın yayınlaması ile birlikte birçok sol çevrenin kendilerine çok duzen verme gereği duydukları görüldü; bütün sağ ve sol sapsaplar karşısında programımız, bunlarla savaşanlar için, bir silâh ödevini gördü, rüyör. Yolumuzu aydınlatıyor.

DEMOKRASİ, SOSYALİZM DOLU GEÇEN BİR YIL

DEMOKRASİ BİLDİRGESİ: BAŞUCU KİTABI

Parti kurulduktan sonra, bir yandan tüzüğün öngördüğü yapı ve işlemlere kavuşmak üzere örgüt genişletmeye çalışılır ve "çalışma ekipleri"nin oluşturulması için ilk düzenlemeler sürdürülürken, diğer yandan da program'ın, bugünün koşullarında ve önmizdeki yakın perspektif içinde gerçekleştirilmesini ve bu uğurda mücadele edilmesini öngördüğü önerilerin daha somutlaştırılmış bir biçimi olan, yakın süre için bir uygulama programı niteliğindeki "Demokrasi Bildirgesi" yayınlandı. O güne kadar düşünötebilen bütün ölçülerin üstünde ilgi uyandıran Demokrasi Bildirgesi, kitleler ve demokratik kitle örgütleri için her zaman başvurulacak bir "başucu" kitabı oldu. Sendikalarından barolar kadar, demokratik kitle örgütlerinin çoğunun bildiri ve kongre kararlarını, demokrasi bildirgesinin önerileri, bazan tipatıp aynı sözcüklerle yer almaya, müteg ve gösterilerde döviz olarak taşınmaya başladı. Kısasıre ikinci basınına yapıma gereği duyan Demokrasi Bildirgesi'ni, çözümleme ve önerileri daha da güçleştirip somutlaştırılan "Güncel Görev" bildirisi izledi.

Parti, işçi sınıfı ile birlikte diğer emekçi katmanlarında sesini duyurmaya, belli bir tabanı oluşturmaya başlamıştı. Bu hava içinde 19 Ekim seçimlerine gelindi.

CEBUR KARAR, BEŞ PARTİ HİKAYESİNİN SONU

Merkez Yönetim Kurulu'muz, 12 Ekim seçimlerinden önce, üstüste toplanarak durumun gerçeği bir değerlendirmesini yaptı. Bütün olanaklar incelendi. Sonunda, somut durumun gerçeği ve geçerli bir çözümlenmesi olarak "MC'ye Hayır" kampanyası açılmasına ve seçim günü CHP adaylarına oy verilmesi kararlaştırıldı. Ceburca alınmış bir karardı bu; ancak çözümlenmesine, değerlendirmelerine ve sonuçta, sosyalist ilkelerine kesin güvenilen olanların alabileceği dinsten cebur bir karar; CHP'nin sonunda yer alan işçi sınıfı ve emekçi kitleler mensuplarının ancak seçilemeye buldukları sonucu, bilimsel çözümlenme ile ortaya çıkan bir karar, onları da rahatlatıcı, ferahlatıcı bir karar. CHP'nin sonunda oldukları halde ona oy verme eğiliminde olan kitleler, bir kısmı solun iddianın terane, bu yüzden CHP ile bütünleşmedi, ama Türkiye İşçi Partisi'ne güven duydu; bundan sonraki sözlerini ve davranışlarını daha iyi izlemeye, ona kulak vermeye hazırlandı. Parti ile aralarında ilk köprüler kuruluyordu.

Diğer sol partilere ileri sürülen yolların ne kadar çıkmaz, çağrılarının ne kadar safdlice olduğu, uygulama alanı bulunmadığı kısasıre ortaya çıktı. Merkez Yönetim Kurulu toplantısında bu karar alınırken bir arkadaşımız, bu kararın aynı zamanda beş parti hikayesinin de sonu demek olacağını söylemişti. Gerçekten de öyle oldu.

Ekim seçimleri, sorumlu olanı olmayana, gerçeği olanla olmayana, somut durumun somut çözümlemesine dayalı bilimsel olanla olmayanı birbiriinden kesin olarak ayıran bir araç görevini de gördü. Beş parti hikayesi de böylece, beklendenen de önce son buldu.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ İLÇE YÖNETİM KURULLARI ÜYELERİNİN MESLEKLERE GÖRE BİLEŞİMİ

İşçi % 47
Esnaf - zanaatkar - köylü % 25
Teknik eleman, avukat, öğrenci vb % 28

% 100

"YEREL TEMSİLCİLER" TOPLANTILARI: TUZUĞUN HAYATA GEÇİRİLİŞİ

12 Ekim seçimlerinden sonra Parti, ilk "11 Temsilcileri Toplantısı"nı Ankara'da yaptı. Bu toplantıyı sırasıyla Bursa ve Gaziantep "Bölge Temsilcileri Toplantıları" izledi. Bu toplantılara Parti, geçmiş dönem deneylerinin tüzüğe yansayan kazanımlarını ilk olarak uygulama alanına sokuyordu. Parti için demokrasi bu toplantılara yeni boyutlar kazandı, demokratik işlemler içinde mer-

kez organları ve yerel örgütler arasındaki bağ pekiştiriliyordu. Sorunlar açık yürekle dile getiriyor, bir yerel örgütün gözlem ve deneyi, bulunduğu çözümler diğerlerinin de gözlem, deney ve çözümleri oluyor. Parti üyeleri arasında arkadaşlık, dostluk bağları gelişip kuvvetlenirken katılan bütün partiler, bu toplantılardan daha büyük bir çalışma gücü kazanmış, yeni bilgi ve deneyimlerle donanmış olarak şek ve inanca örgütlerinin başına koşuyordu.

Bu toplantılar, diğer birçok parti için toplantı gibi asıl Partinin iç çalışmalarına ilgili olmakla birlikte, kamu oyuna yansdığı kadanyla bir yandan da Parti'nin örgüt olarak vardığı aşamannın bir ifadesi oluyor, dikkate izleniyordu. Parti, ileri sürdüğü görüşler, bunların dile getirildiği yayınlar olarak varlığını duyurduğu kitlelerin gözünde böylece somut olarak da varlığını duyuruyor, biçimleniyordu.

Partinin yaptığı toplantılar bunulla kalmadı. MC düşürülmelidir kampanyası dolayısıyla doğrudan kitlelere hitap etmek olanağında buldu.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ MERKEZ YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİN MESLEKLERE GÖRE BİLEŞİMİ

İşçi - sendika yöneticisi % 53
Esnaf - zanaatkar % 5
Avukat - Doktor - teknik eleman vb % 42

% 100

"MC DÜŞÜRÜLMELİDİR" KAMPANYASI FAŞİZME HAYIR!

Bütçe müzakerelerinin en hararetili günlerinde Bursa temsilciler toplantısı ile birlikte "MC Düşürülmelidir" kampanyası açıldı. Bursa toplantısını İzmir ve Ankara kapalı salon toplantıları izledi. En gencinden yaşlına sade üyesinden üst yöneticisine kadar bütün üye ve aday üyelerimizin görüş aldığı bildiri dağıtımı ve işlemlerle yurdun dört bucağında yüzbinlerce bildiri kitlelere ulaştırıldı, onbinlerce afiş duvarları kapladı.

Mevcut ortanda, ciddi olarak yapılabilecek olanla yapılamayacak olanı, provokasyonlara yol açılmakazın, ama provokasyon korkusuyla pasifliğe de düşmekazın, bu türden görüşlere eylemlerle gerekli cevabı vermiş olarak kampanya boyunca bütün olanaklarını seferber etti.

Kampanya boyunca Parti, bir yandan kitleleri MC'ye karşı birleşik hareket için göreve çağırırken, bir yandan da tüzüğünün yeni anlayış içinde bütün üyelerini göreve koşmakla ve olanaklarını sonuna kadar kullanmakla kitlelerin gözünde anlamlı bir örnek de olmaktadır. İşçi sınıfı ve emekçi kitleler Parti'nin görüş ve eylemlerine gittikçe daha duyarlı hale geliyor. Bunun somut örnekleri Parti'nin iç yapısında da bileşiminden ve bu bileşimden işçi ve emekçi kitlelerin ağırlığını koruyacak biçimde dengeli olarak kazanılan yeni arkadaşlardan başka, demokratik kitle örgütlerinde partilerin giderek artan başarıları ve Parti yayınlarının durmadan artan taleplerle devamlı baskı sayısını artırma zorunda kalınması ile de gözlemlenebilmektedir.

PARTİ ETKİ ALANININ GİDEREK GELİŞMESİ

Parti'nin üye sayısındaki muntazam gelişme ve bu gelişmenin işçi ve emekçi üyelerin ağırlığını koruyacak biçimde dengeli olması, işçi sınıfının ve onunla birlikte emekçi kitlelerin en bilginli kesimlerinin giderek artan ölçüde Parti'ye yönelirken somut ifadesi olmaktadır. Ama Partimiz, bugünkü üye sayısının çok, çok üstünde bir etkinlik çevresine sahip olduğunu şimdiden ispat etmiş olmaktadır.

Kış ayları genellikle işçi, emekçi, aydın . . . lan biraraya getiren sendikal kuruluşlar ve muhtelif demokratik kitle örgütlerinin kongrelerinin yapıldığı dönemdir. Genellikle sol'da yer alan bu kitle örgütlerinde sağın başarısı pek nadirdir ama, sol, özellikle aydınların örgütlerinde muhtelif fraksiyonlarıyla temsil olanağına sahiptir ve seçimler genellikle bu fraksiyonlar arasında geçer. Partimizin kuruluşundan bu yana bu örgütlerin kongrelerinde göze carpan ilginç çığu, Türkiye İşçi Partilerinin, partiler veya sempozyanlar olarak ve bu sıfatlarıyla katıldıkları kongrelerde başarı sağladıkları, yönetimlerdeki temel güç ve qranlarını devamlı arttırdıklarıdır. Yalnızca bu olgu dahi, Türkiye İşçi Partisi'nin etki alanının giderek nasıl arttığını ve bir yıllık bir sürede daha hangi boyutlara ulaştığını bir gösterebilir.

Diğer bir göstere ise, Partimizin doğrudan veya dolaylı süreli veya süresiz bütün yayınlarının gördüğü büyük ilgi ve rağbetidir. Bir örnek vermek gerekirse, bırakın geniş kitleye hitap eden diğer yayınları, esasında parti üyeleri ve çok yakın sempozyan çevresi için ve daha çok Parti için hazırlanmış ve eğitim amaçlı yönelik ve üyeler eliyle dağıtılan Çark Baqak dergimiz bile üye ve aday üye sayısının çok üstünde basıldığı halde yetmemekte, tirajının her sayı biraz daha arttırılması gerekmektedir. Çark Baqak'ın okuyucuları İsvetçen, Almanya, Amerikan Avustralya kadar uzanmış durumdadır.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ İL YÖNETİM KURULLARI ÜYELERİNİN MESLEKLERE GÖRE BİLEŞİMİ

İşçi % 52
Esnaf - zanaatkar - köylü % 22
Teknik eleman - Avukat - öğrenci vb % 26

% 100

HENÜZ YOLUN BAŞINDAYIZ

Yazının bağında tek bir yıl bile bir partinin aşam gücü taşıyıp taşımadığı konusunda bazı ipuçlarını verebileceği belirtilmiştir. Rahatlıkla söyleyebiliriz ki, bu ipuçlarının elde edilmesi için bir yıla bile gerek kalmamıştır. Türkiye İşçi Partisi yaşama, gelişme gücünü daha ilk yılı dolmadan ispat etmiş durumdadır. Ama daha henüz yolun başındayız. Örgütümüz küçük, olanaklarımız sınırlı, bizimle birlikte olması gerekenlerin hepsi henüz yanımızda değil. Daha hala kuruluş aşamasındayız. Bütün bunlar doğru. Fakat çalışmalarımız ilerledikçe giderek yeni üyeler kazanacağımızı, örgütümüzü yurt çapında gelişip güçleneceğini, etki alanımızı adım adım daha da geliştirebileceğimizi biliyoruz.

Çünkü biliyoruz ki, sağlam bir zemin üzerindeyiz; üzerinde durduğumuz yol, doğru yol; bir yılın sonunda geriye baktığımızda azımsanmıyacak bir ilerleme gösterdiğimizi biliyoruz. Ve gene biliyoruz ki, bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesiyle dolu geçen bir yıl boyunca yaptığımız her hareket, attığımız her adım, söylediğimiz her söz, yazdığımız her yazı, dağıtılan bildiri, duvardaki afiş . . hepsi bu mücadelenin kazanç hanesine kaydedilmiştir; hepsi önülen büyük yapıya bir taş, bir harç olmuştur. Bunları biliyor ve omuz omuza arkadaşça, kardeşçe, örgütümüzün yol göstericiliği altında inanç ve güvenle yürüyoruz.

Dünya işçi sınıfının dayanışma ve kardeşliğini simgeleyen 1 Mayıs işçi bayramı ve Partimizin, Türkiye İşçi Partisinin birinci kuruluş yıldönümü, başta partili arkadaşlarımız olmak üzere tüm işçi sınıfına, sosyalistlere kutlu olsun.

MARSHALL BOYA FABRİKASI GEBZE'DE KURULU. BURADA 280 İŞÇİ ÇALIŞIYOR. 29 MART'TA GREVE GİTMİŞLER. GREV HALEN BÜYÜK BİR DAYANIŞMA İÇİNDE DEVAM EDİYOR. 280 İŞÇİ 45'ER KİŞİLİK DÖRT VARDIYA HALİNDE GREV YERİNDE BULUNUYORLAR. VARDIYA SIRASI KENDİNE GELEN İŞÇİ MUTLAKA GREV YERİNDE OLUYOR. BU DA GREVİN SÜREKLİ CANLI OLMASINA VE İŞÇİLERİN TOPLU MÜCADELE GÜÇLERİNİN GELİŞMESİNE YARARLI OLUYOR.

22 NİSAN GÜNÜ GREV YERİNE GİTTİK. FABRİKAYA İNDİGİMİZDE KENDİMİZİ BİR BAYRAM YERİNDE SANDIK. ÇEVRE FABRİKALARDAN, HATTA TOPKAPI'DAKİ FABRİKALARDAN BİLE İŞÇİLER DAYANIŞMA İÇİN GELMİŞLER. BUNLAR OTOBÜSLERLE GELİYORLAR MARSHALL'A. ÜĞRENDİĞİMİZE GÖRE HER TATİL GÜNÜ ÇEVRE İŞÇİLERDEN MUTLAKA 100 - 150 KİŞİLİK GRUPLAR İŞÇİLERİ ZİYARET EDİYORLAR.

GREV YERİNE GİTTİĞİMİZ GÜN ALEMDAR KİMYA SANAYİ MERBOLİN, TÜRK HENKEL İŞÇİLERİ ORADAYDILAR.

ŞEHİRLERARASI BAZI OTOBÜSLER GREV YERİNE GELEN İŞÇİLERDEN PARA ALMIYOR. GREV YERİ İSTANBUL ANKARA KARAYOLU ÜZERİNDE. BURADAN GEÇEN HEMEN BÜTÜN OTOBÜSLER VE KAMYONLAR GREVÇİ İŞÇİLERİ KORNALARINI ÇALARAK VEYA DURARAK SELAMLİYORLAR.

GREVE HEMEN YEMEKTE SONRA ÇIKILMIŞ. İŞÇİLER BÜYÜK BİR ZEVKLE EMELİ SUBAYLARIN BULAŞIKLARI NASIL YIKADIKLARINI ANLATIYORLAR.

ŞİMDİ GREVÇİ MARSHALL İŞÇİLERİNİ DİNLEYELİM.

MARSHALL VE İŞÇİ

MARSHALL BAŞTEMSİLCİSİ ALİ ÖZGÜL KONUŞUYOR

Toplu sözleşmemiz 78 maddeden oluşmakta. Petrol-Kimya-İş sendikası burada birkaç dönem toplu sözleşme yaptığı için bazı maddeler işçiler için çok önemli. Biz 35 maddede uyuşmazlığa düştük. Bu 35 maddeden çoğu parasal konulara, kıdem tazminatına ilişkin. Bunların içerisinde bizim çok önemli gördüğümüz bir konu var: Fabrikada kötü bir yönetim başta. Bunu şöyle açıklamak gerekir: 12 Mart muhtırasının getirdiği bir takım pürüzler var ortada. Bir takım emekli subaylar, bu fabrikaya yerleştirilmişler. Bu adamlar fabrika yönetiminin anlamalarına rağmen getirilmişler bir takım ünitelere şef yapmışlar bunlar. En büyük görevleri işçiler üzerine baskı kurmak. Bunların en önde gelenlerinden biri olan Emekli bir albay, idari işler müdürüdür. İdari işler müdürü, burada çalışan diğer idarecileri çok güzel idare ediyor. Çağırıyor bunları "başın küfürü işçilere, yaptırım istediğinizi" diyor. Tabii bunlar da asker gibi davranıyor. Bizim arkadaşlar bundan çok rahatsız oluyorlar. Bu durum karşısında, böyvelerinin fabrikadan çıkartılması için bu konuyu toplu sözleşmeye bir madde olarak geçtik. Bu adamların fabrikadan mutlaka çıkartılmasını istiyoruz. Dedik ki, Marshall boya fabrikasında emekli polis ve emekli asker çalışmaz. Tabii işveren bu isteğimize kesinlikle karşı çıktı. Ama biz kararlıyız. Bu isteğimizi, Türkiye'de ilk defa gerçekleştireceğiz.

Bu hakkı elde etmeden grevi bitirmeye niyetli değiliz. Maddi haklara gelince, onlar da şöyle: 2500 lira yakacak parası istedik, Bu fabrika rafinerisi gibi açık bir fabrika olduğu için arkadaşların genellikle işiyorlar. Biz arkadaşların

sağhatleri bakımından birer meşin ceket istedik. Bizde polyesterli, vernikli, tinerli kısım çok olduğu için dörder ayakka-bı istedik. Bunun dışında 55 - 60 gün kıdem zammı istedik. Gönüllü ayrılanlar diye bir tazminat istiyoruz ki bu da 45 gün. Yemek ücreti bizim eski sözleşmede 6.5 lira idi. Biz şimdi birinci yıl 15, ikinci yıl 20 lira yemek parası istiyoruz.

Ayrıca burada 45 kadar memur var. Bunlar daha önceki sözleşmede kapsam dışı bırakılmış. Biz bunların da toplu sözleşme hükümlerinden yararlanmalarını istedik. Çünkü Türkiye'de biz işçiler olarak memurların da toplu sözleşmeli grev haklarını savunurken burada onların sözleşme hükümleri dışında bırakılmasını istemeyiz. Çünkü bunlar genç, dinamik, ilerici kişilerdir.

Saat ücretlerine zam istedik. 6 maaş ikramiye istedik. Ayrıca kıdemi teşvik ikramiyesi adı altında bir hak daha aldık. O da şöyle: 4.senede başlamak üzere ve 4 senede katları olmak üzere

1500 lira, 3 bin lira, 4500 lira gibi ücret talebinde bulduk. Çocuk zammına gelince; eskiden 15 lira olan bu zammın 50 liradan başlamak üzere tesbitini istedik. İşçi çocukları için eğitim ödeneği adı altında bir istek getirdik.

Bir de konut kredisi olarak 20.000 lira istiyoruz. Bunu 48 ay eşit taksitlerle ödemek üzere istiyoruz.

Grev bugün 25. gününde. Civar köylerden kazalardan grevimize büyük ilgi var. Mesela Herke firını bize ekmeği iki liraya vermektedir. Böyle birçok şekilde civar esnaflardan yardım görmekteyiz. Mesela kumanya aldığımız esnaflar bize aldığımız şeyleri oldukça ucuza vermektedir.

Burada olan tüm fabrikalardaki bütün işçilerden, DISK, Türk-İş ayrımı

yapmadan büyük yardım görmekteyiz. Bütün demokratik kuruluşlar bizi destekliyorlar. Buraya kadar geliyorlar, pankartlar getiriyorlar. Kumanya vs. getiriyorlar. Ayrıca Türkiye İşçi Partisi Gebze İlçe örgütü her zaman bizim yanımızda. Bu arkadaşlar buraya geliyorlar. Bize manen madden yardımlarda bulunuyorlar. Bu hususta tüm arkadaşlarımızın teşekkürlerini iletirim

TEMSİLCİ MEHMET YILMAZ

Grev işçinin okuldur, derler. Gerçekten de bu böyle. Bunun böyle olduğunu somut olarak bu işyerinde greve çıkmakla görmüş olduk, kanıtlamış olduk. Örneğin Marshall normal üretim yaparken Nisan - Kasım arası 7 aylık zaman zarfında 24 saatlik üretim miktarı 150 ton civarında. Bu malın ortalama satışı yani cirosu 6 milyon lira civarında bir yekun tutmaktadır. Bu mali üreten patron, arkadaşların bizlerin sırtlarını sıvazlarken aslanlarım, çalışan işçilerim gibisinden bir takım yağ çekmeler yapıyordu. Ne zaman ki işçi şalteri çekip hakkını alma yoluna gittiği zaman bir grev barakasına verilen elektrigi dahi kestirmişti, vermek istememişti. Bu, bildiğimiz basbayağı su, bunu dahi esirgemişti, yok demişti. Daha başka somut olarak örneğin rektörün denen kazan karıştırıcı makinaları işveren arabaya yükletip fabrika dışına çıkartmak istemişti. İşçiler buna mani olduğunda Gebzeden askeri birlikler getirtmişti. Bu örnekte, daha doğrusu bu olayda kimin kimden yana olduğu... işçinin dostunun, düşmanın kimler olduğu bir kere daha somut olarak ortaya çıkmış oldu. Bu ve buna benzer yüzlerce örnek verebiliriz. Gerçekten de, işçinin okulu grevdür.

İşçi arkadaşlar birlik - beraberlik içerisinde oldukları ve grev mücadelesinde, kav-gadan dönüp olamaz, tabii hakkımızı alıncaya kadar. Tüm işçi arkadaşlar kitle şeklinde sonuna kadar direneceğiz ve hakkımızı alacağız.

TEMSİLCİ GANİ DAVULCU'NUN SÖYLEDİKLERİ

Grevimizi, bütün çevredeki işçi arkadaşlarımız, işçi kuruluşları, devamlı maddi ve manevi yönden destekliyor. Bunu gören işverenler tabii bunu bu adamlar bir onur meselesi yapmışlar. İşçilerin birlik ve beraberlikleri karşısında bugün eriyip gideceklerini anlıyorlar. Şuna da inanıyoruz ki bugün işçi sınıfı birlik ve beraberlikindedir. Şu sendikaymış, şu kuruluşmuş diye birşey ayırmıyor işçi sınıfı. Elele vermişler. Biz bu grevde sunu gördük ki, işveren bizi kanunusz bir eyleme itmek istiyor. Ama biz kanunusz bir duruma düşmemeye kararlıyız. Bugün kanunuszluk yapan varsa o da işverenlerdir, memleketi sömürenlerdir. Sebebi kapitalist düşüncedir. Fakat biz işçiler elele verip de bu kapitalist düzeni memleketten söküp attığımız zaman, ki buna inanıyoruz, işte o zaman bu kanunuszluklar da son bulacaktır.

Kanunuszlukların bir örneği de şudur: Fabrika yöneticileri ve onların avukatları buradan rektör çıkartmak istedi. Biz kendilerine bunu ancak mahkeme kararı getirirseniz çıkartabilirsiniz dedik. Onlarsa bunu zabıt tutarak yapmak istediklerini söylediler. Zabıt tutmakta gayeleri açık. Zaptı ya jandarma tutacak yada polis tutacak. Adamların polisi, jandarmayı getirmek istemesinin anlamı nedir? Bu çok açık bir şey...

İŞÇİLERİNİN MÜCADELESİ SINIFININ DAYANIŞMASI

BAŞTEMSİLCİ ALİ ÖZGÜL:

BURADA 45 KADAR MEMUR VAR. BİZ BUNLARIN DA TOPLU SÖZLEŞME HÜKÜMLERİN DEN YARARLANDIRILMALARINI İSTEDİK. ÇÜNKÜ TÜRKİYE'DE BİZ, İŞÇİLER OLARAK MEMURLARIN DA TOPLU SÖZLEŞMELİ GREY HAKLARINI SAVUNURKEN, BURADA ONLARIN TOPLU SÖZLEŞME HÜ-

KÜMLERİ DIŞINDA KALMALARINI İSTEMİYİZ. CIVAR KÖYLERDEN, KAZALARDAN GREVİMİZE BÜYÜK İLGI VAR. MESELA HERKE FIRINI BİZE EKMEĞİ İKİ LİRADAN VERİYOR. BÖYLE BİR ÇOK ŞEKİLDE CIVAR ESNAFTAN YARDIM GÖRMEKTEYİZ. MESELA, KUMANYA ALDICI-

MİZ ESNAF, ALDIKLARIMIZI BİZE UCUZA VERİYOR.

BURADA OLAN TÜM FABRİKALARDAKİ BÜTÜN İŞÇİLERDEN, DİSK - TÜRK-İŞ AYIRIMI YAPMADAN BÜYÜK YARDIM GÖRMEKTEYİZ. BÜTÜN DEMOKRATİK KURULUŞLAR BİZİ DESTEKLİYORLAR. BURAYA KADAR GELİP BİZE YARDIMCI OLUYORLAR.

İşveren grevi kırmak için kanunsuz eylemlere girişmiştir, fakat biz buna imkan veremeyeceğiz.

Biz kanunlara saygılıyız ve haklarımızı kanuni sınırlar içerisinde almaya kararlıyız. Şunu bilmek lazım ki biz şimdiye kadar tatlı hayat yaşamadık ama patronların hayatı hep tatlı hayat olmuştur. Ancak burada bir işçi arkadaşın burnu kanarsa onların da hayatı zehir olur. Biz hiçbir işçi arkadaşımızın burnunun bile kanmasına razı olamayız.

BAŞTEMSİLCİ ALİ ÖZGÜL
DEVAM EDİYOR

Sendikamızın işlerinin yoğun olmasından dolayı geç başlasa dahi bir haftadan beri grevde eğitim çalışması yapılmaktadır. Bu eğitim şunları kapsıyor; İşçinin ekonomik ve politik mücadelesinin dışında değil, bilhassa onun tam içinde olduğu ve bunların birbirinden kopuk şeyler olmadığını öğreniyoruz. İşçi arkadaşlara öğretiyoruz. Bu eğitim düzenli olarak devam ediyor. Ayrıca eski Topkapı Marshall fabrikasında çevrilmiş "Karanlıkta uyananlar" isimli film, sendikamızın elinde bulunuyor. Biz bu fil-

mi bütün arkadaşlara gösteriyoruz. Bunun dışında slayt gösterileri yapıyoruz. Avrupada'ki ilk grevleri ve nedenlerini öğreniyoruz. Ayrıca 15 - 16 Haziran'la ilgili filmler vesayitler gösteriyoruz. Buradaki işçi arkadaşlar mücadelelerini somut olarak görüyorlar. Ondan dersler çıkartıyorlar. Biz bütün işçi arkadaşları, ki bunlar 280 kişi, 6 vardiyaya ayırdık ve bütün arkadaşların grev yerinde topluca bulunmalarını sağlıyoruz. Tabi sendikamızın bize bir minibüs verdiğini de belirtiyim. Grev yerinde topluca bulunma arkadaşların eğitiminde önemli yer tutuyor. Bizlerin, özellikle çevreden gelen işçi arkadaşların da katılımıyla birlik ve dayanışmamız güçleniyor. Grevimizde bütün arkadaşların bilinçli ve kararlı bir dayanışması söz konusu. Vardiyası gelen arkadaşlar mutlaka grev yerine geliyor ve burada topluca bulunuyoruz. Bazı sendikaların uyguladıklarının tam tersi olarak, biz burada kazan kaynattık bütün arkadaşlara yemek veriyoruz.

Baştemsilcive yaklaşarak 1 Mayıs hakkında bir soru sorduk:

1 Mayıs'ı burjuvazi şimdiye kadar hep 'bahar bayramı' olarak göstermek is-

tedi. Bunun için neler söylersiniz? 1 Mayıs'ı nasıl kutlayacaksınız?

- 1 Mayıs'ı burjuvazi şimdiye kadar hep bahar bayramı olarak göstermek istemiştir. Oysa 1 Mayıs bütün dünyada İşçi Bayramı olarak kutlanmaktadır. Uluslararası işçi sınıfının birlik ve dayanışma günüdür. Bugün tüm dünyada milyonlarca işçi bugünü kutlar ve uluslararası dayanışma ve birlik sloganları atar.

Biz de bu yıl 1 Mayıs'ı işçi bayramı olarak kutlayacağız. 1 Mayıs'ta buradan topluca İstanbul'a gideceğiz. Oradaki gösterilere katılacağız.

1 Mayıs işçi sınıfının birlik ve dayanışma günüdür. İşçi Bayramı'dır. Biz burada 1 Mayıs'la ilgili çalışmalar yapıyoruz. Pankartlar hazırlıyoruz. Marşlar öğreniyoruz. 1 Mayıs'ı layık olduğu şekilde kutlayacağız.

Grevci işçilere genellikle DİSK'in niteliğini ve Petrol Kimya-İş'in ilkelerini öğretiyoruz. İşçilerin bütün kararlarında söz sahibi olması ilkesini savunuyoruz. Aynı zamanda işçiyi partilerüstü politika gibi politikalarla siyasetten uzak tutmaya çalışan burjuva politikasına da karşıyız. Sarı sendikaların uyutmacı politikasına karşıyız. İşçilerin bilinçlenmesi için elimizden gelen herşeyi yapıyoruz.

İşçinin politikasının tam anlamı ile içinde olması için çalışıyoruz. Türk-İş günden güne çökmeğe, umarım son kongreden sonra bu çöküş hızlanacaktır. Ama işçi tabanı DİSK'te bütünleşmektedir ve bütünleşmesine devam edecektir. MC hükümeti işçiden yana değil, onun tam karşısındadır. MC hükümeti patronlardan yanadır. Aynı zamanda işçilerden yana nasıl olabilir? Öyleyim dıyorsa da bu yalandır. İşçi politikayı izlemeli, görmeli, kendisinden yana politikayı izleyen partiyi, hükümeti görmeli, onu desteklemelidir. İşçiyi asıl kendi öz partisi yarar. Bunun dışındakiler ancak bazı kolaylıklar, geçici haklar sağlayabilir. İşçi sınıfının öz partisi iktidara geldiğinde meseleler çözülecektir.

PARTİME, SAYGIYLA

bir çocuktum başlarken beni partim yürüttü okumayı yazmayı halkımı sevmeyi denize doğru koşan engin ve kararlı bir su gibi yaşamayı bana partim öğretti

orada öğrendim alanların coşkunluğunu grev çadırlarının soğukunu korkuyu, cesareti birlikte sevinip birlikte üzülmeyi gevezelikten nefret etmeyi bir partizan gibi sessiz ve dirençli olmayı orada öğrendim

orada tanıştım kitaplardan çıkıp gelmiş işçilerle yemelerini ve inançlarını bölüşüm dostluğu, yoldaşlığı, ihaneti, ölümü bütün bunların yüreğimi delen acısını orada tanıdım

partim, on yedi yaşımın delikanlı coşkusuyla adımımı attığım on dokuz yaşımın kaçınılmaz sapmalarını arıtığım oturmuş, bilmiş yirmi beş yaşımın görmüş, geçirmiş elli yaşımın belimi bukecek, saçlarımı ağartacak ama işte şuramdaki cevahiri karatamayacak bütün yaşlarımın karımın, çocuğumun okulu borçluyum sana borcum yaşamak ve savaşmakla ödenir bunu da senden öğrendim

MESUT ODABAŞI

SOYVETLER BİRLİĞİ KOMÜNİST PARTİSİ MERKEZ KOMİTESİ YEDEK ÜYESİ. ULUSLARARASI İLİŞKİLER BÖLÜMÜ BAŞKAN YARDIMCISI VE BORIS PONOMAYOV'UN BİRİNCİ SEKRETERİ VADİM ZAGLADİN'İN. 20 NİSAN 1976 TARİHLİ "PRAVDA" GAZETESİNDE "KOMÜNİSTLERİN SANCACI: ENTERNASYONALİZM" BAŞLIKLIL BİR YAZISI YAYINLANDI. DÜNYA KAMUOYUNDA GENİŞ İLGI UYANDIRAN BU YAZIYI OKURLARIMIZA SUNUYORUZ.

VADİM ZAGLADİN

"Sermayenin egemenliği uluslararası bir egemenliktir. İşte bu nedenle, tüm ülke işçilerinin kurtuluş mücadelesi, işçilerin uluslararası sermayeye karşı yapacakları ortak mücadele ile başarıya ulaşabilecektir... Rus işçileri, uluslararası işçi hareketine ellerini uzatıyorlar." Bunlar, V. I. Lenin'in Bolşevik Partisi kurulmadan çok önce yazdığı sözlerdir. "Biz, Sovyet komünistleri, proleter enternasyonalizmin savunulmasını her marksist-leninist'in kutsal görevi kabul ediyoruz." Bunlar da, L. J. Brejnev'in, SBKP 25. Kongresinde Merkez Komite raporunda söylediği sözlerdir.

Seksen yıllık bir ara bu iki sözü, birbirinden ayırıyor. Çünkü ilki 1896'da, ikincisi ise 1976 yılında söylenmiştir. Bu süre, ilk önce Rus, ardından da Sovyet komünistlerinin proleter enternasyonalizmin işçilerin zaferi için mücadele verdikleri uzun uğraş yılları olmuştur. S.B.K.P. 25. Kongresi, emekçilerin uluslararası kardeşliği fikrine Partimizin sarımsak bağlığını bir kez daha bütün gücüyle ortaya koymuştur. Bu konuda gerek dostlarımız, gerekse dostumuz olmayanlar birleşmektedirler.

I.

S.B.K.P. 25. Kongresinin tüm çalışması, yani hem yoldaş L.J. Brejnev'in raporu, hem de delegelerin konuşmaları ve kabul edilen belgeler, hepisi enternasyonalizmi taşımaktadır.

Parti, iç politika alanında (bu, kongre çalışmalarında yeniden açığa ifade olunmuştur) Sovyet ülkesinde yaşanan her ulus ve halkın yaratıcı güçlerini tam anlamıyla geliştirmesini, bu ulusların tek bir aile çerçevesi altında giderek birbirine yaklaşmalarını ve birleşmelerini, yani toplumsal birliği meydana getiren Sovyet halkının gelecekteki gelişmesini hedef alan Leninici doğrultu-yu sebatla ve başarıyla sürdürmektedir.

Bunun yanı sıra Partimiz, bu yüksek düzeydeki toplantısında, uluslararası sorunlar konusundaki yaklaşımının değişmezliğini bir kez daha doğrulamıştır.

S.B.K.P., sosyalist ülkelere olan ilişkilerinde şu denemeye kurala harfiyen uymaktadır: işleri gerçek eşitlik ve birbirinin meselelerine ilgi göstererek

sürdürmek, sadece ulusal değil, uluslararası çıkarları da dikkate alacak kararlar almak... Partimiz, karşısına hangi sorun çıkarsa çıksın, bunları, dostluk, beraberlik ve işbirliğini güçlendirme, birbirinin işçilerine karşıma ruhu içinde çözümlenmeye çalışır. S.B.K.P.'nin bu çizgisi, her şeyden önce sosyalist ülkelerin kardeş parti ve halkları tarafından büyük takdirle karşılanıyor. Bu hususu, Kongre kürsüsünden, Le Duan, E. Honekker, E. Gierak, G. Husak T. Jivkov, Y. Tsendenbol, Y. Kadar ve F. Castro belirtmişlerdir.

Örneğin yoldaş Fidel Castro şöyle demiştir: "Halkımız, yüce ülkenizle olan ilişkilerinizden gurur duyuyor. Bu ilişkiler, enternasyonalizm, karşılıklı anlayış, saygı ve güven uygulamasının güzel bir örneğidir. Halkımıza büyük yardımlarda bulunan Sovyetler Birliği, hiçbir zaman bizlerden bir takım taleplerde bulunmamış, şartlar ileri sürmemiş, neleri yapmamız gerektiğini bize dikte etmemiştir. Binlerce yıldan beri bencillik ve zorbalıkla sürdürülen uluslararası ilişkiler tarihi süresince, güçlü bir ülke ile küçük bir ülke arasında bu tür kardeşçe ilişkilere rastlanmamıştır. Ancak sosyalizm, halklar arasında bu tür ilişkileri mümkün hale getirmiştir."

Sömürge esaretinden kurtulan ülkelere olan ilişkilerin gelişme sorununu gözden geçiren 25. Kongre, Sovyet insanlarının, barış ve özgürlük tutkusunu, her türlü saldırı ve tahakküm biçimlerini, bir ülkenin diğerini sömürmesine karşı çıkma gibi köklü eğilimlerin derin birliği içinde, bu ülkelere bağlı bulunduğunu belirtmiştir. Pratikten de anlaşılacağı üzere, bu, bizlere ellerini uzatan bütün Asya, Afrika ve Latin Amerika devletleriyle gerçekten dostça ilişkilerin gelişmesi için güvenilir bir temeldir.

Kongre, S.B.K.P.'nin, özgürlükleri için mücadele veren halkları desteklediğini ve desteklemeye devam edeceğini kesinlikle ifade etmiştir. Bunu, Vietnam ve Sili, Laos ve Angola halkları çok iyi bilirler. Bununla birlikte, Sovyetler Birliği, kendisi için hiçbir yarar aramamış, bir takım imtiyazlar peşinde koşmamış, siyasal üstünlüğe özenmemiş, askeri üsler elde etmeye çalışmamıştır. Biz, devrimci vicdanımızın sesine, komünist inançlarımızı uyarak hareket ederiz.

S.B.K.P.'nin uluslararası politikasının en yüksek enternasyonalizm belirtilerinden biri de, tüm dünya emekçilerinin en hayati arzusu olan toplu barışı güçlendirmek için verilen kararlı ve sürekli mücadeledir.

25. Kongrenin öne sürdüğü, barış ve uluslararası işbirliğine, halkların özgürlük ve bağımsızlığına yönelik gelecekteki mücadele programı, emekçilerin çıkarlarını sürekli biçimde savunma herkes tarafından, S.B.K.P.'nin barış ve toplumsal ilerleme davasına somut bir katkısı olarak değerlendirilmektedir. Kardeş partiler, özellikle SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin barışsever politikasının başarıları ve uluslararası yumaşama sayesinde, halkların, toplumsal ilerleme, demokrasi ve sosyalizm için yaptıkları mücadelenin yeni ve daha elverişli koşullara kavuştuğunu özellikle belirtiyorlar.

25. Kongre, Leninci partimizin, tüm ülke işçilerinin, kardeş birliğine, dünya komünist hareketi safalarının birleşmesine, tüm anti-empyalist güçle-

rin ortak amaçlar için sürdürdüğüleri mücadele içindeki dayanışmalarının güçlenmesine yönelik kararlı bağlılığını bir kez daha doğrulamıştır.

S.B.K.P. 25. Kongresinde kabul edilen "Empyalizm ve gericiğin tutuklularına özgürlük!" bildirisi, uluslararası kamuoyunun büyük ilgisini çekmiştir. Kongre, komünistlerle, empyalizm ve gericiliğe karşı mücadele edenlerle ve her şeyden önce faşist baskı kurbanlarıyla, toplama kampları ve cezaevlerinde tutuklu bulunanlarla, korkunç işkencelere tabi tutulanlarla olan vazgeçilmez kardeşçe dayanışmasını bu dokümanda coşkuyla ilan etmiştir. Kongre, barış ve halkların güvenliği için, emekçi insanların çıkarları ve tüm insanlığın en iyi geleceği için büyük mücadele veren komünistlerle karşı girişilen kovuşturma ve ayrımcılığın kesinlikle kınanmıştır.

Kongre, uluslararası komünist, işçi ve ulusal-kurtuluş hareketi kahramanlarının, sınıf düşmanlarının elinde can ve halkın mutluluğu için mücadele eden fedakâr savaşçıların ansızın itihafen Moskova'da bir anıt yapımını teklif eden L.J. Brejnev'in önerisini desteklemiş ve onaylamıştır. Bu anıt, Sovyet komünistlerinin, proleter enternasyonalizmin yüce davasına olan sarımsak bağlıklarının simgesi olacaktır.

II.

Merkez Komitenin, S.B.K.P.'nin 25. Kongresine sunduğu raporda, marksiz-leninizmin temel ilkelerinden biri olan proleter enternasyonalizmin, çağımızda, daha da büyük önem kazandığı, çeşitli dünya ülkelerinin kardeş partileri tarafından büyük destek gördüğü özellikle belirtilmiştir.

Proleter enternasyonalizm, doğuşundan, geçen yüzüylün ortalarından bu yana sürekli biçimde gelişmiş, zenginleşmiş, dünyadaki gelişmelere olan etkisi artmıştır.

"Bütün ülkelerin proleterleri, birlesin!" sloganı ilk kez 1847 yılında K. Marks ve F. Engels'in Komünist Parti Manifestosunda ilan edildiği zaman, bu slogan burjuvaziye karşı mücadele içinde birleşen tüm ülkelerin işçi sınıfının objektif birliğine de, o zamanki devrimci öncülerin, çeşitli uluslara mensup işçilerin bu mücadele içinde etkin bir biçimde birleşme kararlılığını da açıkça ifade ediyordu.

Daha sonraları, yüzüylün ikinci yarısı

süresince, bir dünya ülkesinde, bilimsel komünizm bayrağı altında toplanan işçi sınıfının devrimci partileri doğdu. O günün bu yana proleter enternasyonalizmi, marksist-leninist partiler arasındaki ilişkilerin sarımsak temelini meydana getirmektedir.

1917 yılında tüm uluslararası politikasını enternasyonalist görüşe göre düzenleyen, bu politikayı enternasyonalizm esasları üzerinde kuran ilk sosyalist devlet Sovyetler Birliği dünya tarihi sahnesine adımını attı. Muzaffer işçi sınıfının, sosyalizm ve bütün diğer ülke emekçilerinin karşılıklı ilişkileri ve karşılıklı dayanışması, o tarihten bu yana proleter enternasyonalizminin muhri, varlığının önemli bir parçası haline geldi.

Dünya sosyalist sisteminin doğuşu, proleter enternasyonalizmi içeriğinin daha da zenginleşmesine yol açtı. Bu, muzaffer işçi sınıfının yaşadığı devletlerin ve onların halkları arasındaki karşılıklı ilişkileri yansıtan yeni kural ve ilkelerin ortaya çıkmasıyla mümkün oldu. Bu kural ve ilkeler, 1957 ve 1960 yılları uluslararası toplantı belgelerinde, sosyalist enternasyonalizm adını aldı. 1960 yılı Aralık ayında Fransız Komünist Partisi Merkez Komite tam üyeli toplantısında sosyalist devletler birliğinin önemi değinilen M. Thorez şöyle demiştir: "Sosyalist enternasyonalizmi ilkelere harfiyen uyulması, bu ülkelerin kesinlikle uymakla görevli oldukları bir yasa haline gelmiştir."

Savaşı izleyen dönem, sömürge sisteminin yıkılması gibi yeni ve önemli bir tarihi olayla belirlenmiştir. Sömürge imperatorluklarının kalıntıları üzerinde doğan devletlerle ilişki kuran sosyalist ülkeler ve komünist partileri, aynı şekilde, proleter enternasyonalizm prensiplerinde hareket etmişlerdir. Özgürlüğe kavuşan genç devletlerin devrimci güçleri de, enternasyonalist dayanışma ilkelere dayanıyorlar.

Proleter enternasyonalizm içeriğinin bu sürekli zenginleşme ve enternasyonalist politikanın faaliyet alanının genişleme süreci, 1969 yılı Uluslararası Komünistler Toplantısında öne sürülen şu slogonda tam ifadesini bulmuştur: "Sosyalist ülke halkları, kapitalist ülkelerin proleterleri ve tüm demokratik güçleri, özgürlüğe kavuşan ve ezilen halklar, empyalizme karşı, barış, ulusal bağımsızlık, toplumsal ilerleme, demokrasi ve sosyalizm için ortak mücadelede birlesin!"

Sili Cuntası Lanetleniyor.

ZAFERLERİN

ENTERNASYONALİZMDİR »

S. Allende, L. Corvalan ve A. Krilenco 1972'de Şili'de

Bu sloganın etkinliği, S.B.K.P. 25. Kongresinde de bir kez daha doğrulanmıştır. Bilindiği gibi dost komünist, devrimci-demokrat parti ve örgütlerin sayıları yüzün üstünde olan heyetleri kongreye katıldı. (Bu, son yılların en yüksek rakamıydı.) Bu heyetlerin varlığı, kongre kürsüsünden yaptıkları konuşmalar ve öne sürdüğü fikirler Partimizi, barış ve halkların özgürlüğü, toplumsal ilerleme ve sosyalizm için mücadele veren dünya çapındaki cephenin tüm safalarına sayılmaz bir biçimde bağlayan hayati enternasyonalizm bağlarının daha da genişlediğini ve güçlendiğini kanıtlıyor.

III.

Proleter enternasyonalizmin rolü ve öneminin gelecekteki artışı, zamanımızın çeşitli koşullarıyla belirleniyor. SBKP 25. Kongresinde söz alan kardeş parti temsilcileri, buna ilişkin olarak her şeyden önce aşağıdaki önemli hususlar üzerinde durnayı uygun bulmuşlardır. Dünya sosyalist, komünist ve işçi hareketinin, ulusal-kurtuluş mücadelesi güçlerinin etkisi ve olanakları o kadar önemlidir ki, bu olanakların, bu gücün, barış ve toplumsal ilerleme yararına kullanılması, her gerçek devrimcinin kutsal yükümlülüğü, emekçiler karşısındaki temel enternasyonalizm görevidir. Bu olanakların kullanılmasa ise, her şeyden önce devrimci güçlerin uluslararası birliğini öngörmektedir.

Son yıllarda komünist hareket yayıldı ve güçlendi. Geçen beş yıl zarfında sosyalist olmayan dünyadaki komünistlerin sayısı yaklaşık olarak bir milyon kadar arttı. Bazı kardeş partilerin mevzileri önemli ölçüde güçlendi, örneğin İtalyan Komünist Partisi (1.700 bin üye) Hıng Komünist Partisi (600 bin), Fransız Komünist Partisi (500 bin), Japon Komünist Partisi (400 bin üye) gibi... Federal Almanya, Danimarka, İsviçre, Lüksemburg, Sri Lanka, Peru, Ekvator ve birçok diğer ülkelerin kardeş partileri başanlı bir gelişme kaydediyorlar. Yıldız L. J. Brejnev'in S.B.K.P. 25. Kongre raporunda da belirtildiği üzere, ülkemiz ve halkımız, diğer ülkelerdeki sınıf kardeşlerinin, tüm dünya komünistlerinin başarılarını takdirle ve sevinçle karşıyor.

Komünist hareketin olanaklarının ge-

leşmesi, dünya komünistlerinin gelecekteki uluslararası birliğinin bugün artık güncel bir sorun olarak belirlenmesine yol açıyor. Yıldız Y. Kadar şöyle demişti: "Partimiz, bugünkü aşamada proleter enternasyonalizmin önemini giderek artırdığı kanısındadır."

Bunun yanı sıra, birçok kardeş parti temsilcileri, devrimci mücadelede, ulusal ve uluslararası, ortak ve özel, ulusal ve uluslararası örgütlerin devrimci mücadele içinde olduğu bir biçimde birleşmesinin önemini belirttiler. Bu noktaya, A.B.D. Komünist Partisi Genel Sekreteri C.Hall, Hindistan Komünist Partisi Başkanı S. A. Dange, Arjantin Komünist Partisi Merkez Komite Genel Sekreteri Arnedo Alvarez ve diğerleri değindiler. S.B.K.P. Merkez Komitesinin, kongreye sunduğu raporda öne sürülen ve sosyalizm ve komünizmin inşası ile devrimci gelişmenin ortak kurallarının derinlemesine anlaşılmasının, her ülkenin somut koşulları dikkate alınarak ve yaratıcı bir yaklaşımla bu kuralların uygulanmasının, marksist-leninistlerin vazgeçemedikleri ve vazgeçemeyecekleri özelliği olduğu tezi oybirliğiyle onaylandı.

Çağdaş koşullar içinde emperyalist güçlerin gerici faaliyeti, ekonomik, politik ve toplumsal alanlara giderek daha etkin bir biçimde nüfuz etmektedir. Bu, her şeyden önce, çok uluslu şirketlerin yayılmasına, tekeli kuruluşlarla bunların beklentiğini yapan politik kurumların uluslararası çapta işbirliği yapma eğilimlerinde kendini belli etmektedir. Bu bakımdan, emperyalist askerî bloklar ve herşeyden önce NATO, önemli bir rol oynamaktadır. Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komite Birinci Sekreteri H. Florakis şöyle demişti: "Düğmanın bu koordine gayretleri, komünist ve işçi partilerine püskürtülebilir ve püskürtülmelidir."

Ne nihayet, kongrede söz alan kardeş parti temsilcileri, emperyalist gericilerden başlayarak maodistlere varıncaya kadar barış ve toplumsal ilerleme düşmanlarının, halklara karşı sürdürdüğü faaliyetlerinde, komünist safaların bölücü, işçi sınıfı hareketi ve antiemperyalist hareketin birliğini baltalayıcı girişimlerini giderek arttırdıklarını belirttiler. Kolombiya Komünist Parti Merkez Komite Genel Sekreteri H. Vieyra şöyle diyordu: "Onlar, uluslararası işçi hareketi

ve devrimci harekete nifak sokmaya çalışıyor; bunun için de milliyetçiliği paravan olarak kullanıyor, her türlü anti-sovyet iftira ve ve tahriklere başvuruyorlar. Her türlü komünizm aleyhtarları akıma ve özellikle bu akımların en kabaca türü olan anlamsız sistematik sovyet aleyhtarlığına karşı sürekli ideolojik ve politik mücadele vermek, our meselemiz ve temel görevimizdir."

Kongreye katılan yabancı konukların çoğunluğunu, bugün, anti-komünizm ve anti-sovyetizme karşı mücadelelenin, proleter enternasyonalizmin en önemli kriterlerinden biri, devrimci kuruluş mücadelesini başarıya ulaştırarak en önemli koşullardan biri olduğu kanısındaki birleşmiştir.

IV.

Komünist eylemin çizgisi, marksist-leninistlerin çizgisi, proleter enternasyonalizminin gelecekteki güçlenmesi için, enternasyonalist politikanın etkinliğini yükseltmesi için yapılan mücadeledir. Buna karşılık, komünizm aleyhtarlarının çizgisi, proleter enternasyonalizmin baltalanmasına ve etkinliğinin azaltılmasına yöneliktir.

Burjuva ideologları ve siyasetçileri, enternasyonalizmi ve prensiplerini kötülemek, enternasyonalist dayanışmanın gücünü sarsmak için çeşitli iddialar ortaya atıyorlar.

Örneğin, enternasyonalizm, bazı partilerin diğerlerinin işine karışmak ve hatta büyük partilerin daha az kalabalık partiler üzerinde üstünlük kurma aracı olarak tanıtılıyor. Ne var ki gerçekler, bu tür iddiaları tamamen yalanlıyor. Proleter enternasyonalizmi, kardeş partilerin dayanışma ve karşılıklı yardımlaşmasını, onların bağımsızlıklarını, egemenlikleri, eşitliği, milletlerin olduğu kadar, komünist partilerin de işlerine karışmalarını ile organik bir biçimde birleştirmektedir. Bunun yanı sıra dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma olmaksızın sadece bağımsızlık, egemenlik, eşitlik ve işlere karışmanın tek tarafı kabulü, aslında proleter enternasyonalizmin yıkılmasına ve böylelikle her ayrı kardeş partinin gücü ve olanaklarının baltalanmasına yol açabilecek niteliktedir. Karşılıklı yardım ve dayanışmanın her partinin bağımsızlığını savunması, onun emperyalizme karşı mücadeledeki mevzilerinin güçlenmesine yardımcı olduğu açıktır.

Enternasyonalizmi hedef alan hücumlara, bizzat devrimci işçi hareketi safalarında da başvuruluyor. Örneğin kimileri, enternasyonalizmin ömrünü tükettiğini ve proleter, komünist politikanın ortak enternasyonal ilişkileri olamayacağı iddia ediyorlar. Bu tür iddiaları, meselelerin gerçek durumuna bağdaşmadıkları ortadadır. L. J. Brejnev, 25. Kongrede şöyle diyor: "....Proleter enternasyonalizmden vazgeçmek, komünist partileri ve genellikle işçi hareketini güçlü ve denemiş bir silahtan yoksun bırakmak anlamına gelecektir."

Devrimci eylemin bir kısım ulusal safalarının, bu eylemin diğer safaların kazandığı deneyler karşısındaki tutumu, hiç kuşkusuz, enternasyonalizminin gerek teoride, gerek uygulamada en önemli ögesidir.

Zaman zaman, sosyalist ülkelerin ve özellikle Sovyetler Birliği'nin deneyinin, diğer partilere yarar sağlayabilecek nitelikte olmadığı ileri sürülmektedir. Buna nasıl cevap verilebilir?

Şurası muhakkak ki (ki marksist-leninistler her zaman bu görüşten hareket etmişlerdir) bir partinin deneyinin diğer partilerce mekanik bir biçimde tekrarlanması ve kopya edilmesi düşünülemez ve tamamen saf dışı bırakılmamalıdır. İki komşu ülkede bile mevcut olan koşullar hiç bir zaman aynı olmaz. Halkın tarihi geçmişi, gelenekleri, kültürünün nitelikleri ve diğer özellikleri, toplumun devrimci reorganizasyonu uygulamada dikkate alınmalıdır. Gerçekten marksist-leninist geçinen hiç bir parti, kendi deneyini başka halklara zorla kabul ettirmeyi düşünemez. Partimiz, bu düşüncenin politikasına tamamen ters düşüşünü defalarca belirtmiştir.

Öte yandan, dünya devrimci hareketinin elde ettiği deney ya da herhangi bir partinin deneyi, tüm ülke devrimcileri için paha biçilmez bir destektir. Bu deneyi kopya etmeden, aksine dikkatle inceleyecek ve içinden gerekli dersi çıkaracak olan her parti, böylelikle devrimci mücadele yolunu hafifletmiş ve karşısına çıkan sorunlara doğru bir çözüm arama yollarını sağlamış olacaktır. Kuşkusuz, koşulların tüm farklılığına rağmen, sosyalist toplumun kurulduğu ve başarıyla geliştiği ülkeler deneyinin incelenmesi ve bilineni, kendi ülkelerindeki toplumun sosyalist reorganizasyonu için mücadele veren partiler için de yararlıdır.

SBKP 25. Kongresinde hazır bulunan kardeş parti temsilcileri, SBKP deneyinin kendileri için taşıdığı büyük önemi belirtmişlerdir. Partimiz, kendi deneyine gösterilen bu ilgiyi, daha enternasyonalist, kardeşçe bir yaklaşımla açık bir belirtisi olarak yorumlamış ve yorumlamaktadır. Bununla birlikte, SBKP'nin defalarca ifade ettiği gibi, dostların bu tutumu, Sovyet komünistlerinin kendi eylemlerine daha büyük bir sorumlulukla yaklaşmalarına yol açmaktadır. Dünya komünistlerinin büyük ailesinin üyesi olan SBKP, tüm ülke komünistlerinin güven ve ilgisine layık olacak şekilde davranmıştır ve davranmaya devam edecektir.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi 25. Kongresi, enternasyonalizm bayrağı altında, çağdaş dünyada enternasyonalizm mevzilerinin güçlendiğini müjdeleyen bayrak altında geçmiştir. Kongremizi, Alman Komünist Partisi, Çekoslovak Komünist Partisi, Bulgar Komünist Partisi, Belçika Komünist Partisinin kongreleri izledi. Almanya Birleşik Sosyalist Parti Merkez Komitesinin, SBKP 25. Kongresine itihaf olunan genel toplantısı yapıldı. Bir dizi kardeş partiler de, kendi idareci organlarının toplantılarını düzenlediler. Komünistlerin bütün bu toplantıları, tipki SBKP Kongresi gibi, proleter enternasyonalizminin gelecekteki güçlenmesine yönelik çizgisini, giderek gelişen fikirsel ve siyasal gücünü tamamen doğrulamıştır.

Dünya komünistlerinin, uğrunda mücadele verdikleri büyük davanın yeni zafelerinin teminatı, enternasyonalizmde yatmaktadır.

PORTEKİZ'DE SEÇİM SONUCU:

FAŞİZME HAYIR!

MEHMET AKOZER

Portekiz'deki parlamento seçimlerinin sonuçları ilk bakışta çelişkili olmuştur. Bir yandan sağ'daki tırmanmanın hızlandırılmasına yol açarken, sol'da da olumlu gelişmelerin kapısını açmıştır. Fakat bu çelişki altında görünüştedir: Seçimlerde gerileyen sağ, başan kazanan sol olmuştur. Sağ, seçimlerden beklediğini elde edememiş ve ummadığı, daha doğrusu hesaplarına aykırı düşen oy haritasından kendi lehine bir sonuç çıkarma çabasına girmiştir.

Seçimlerde umduğunu bulamayan sağ, sadece sağ'daki iki parti, Demokratik Halk Partisi ile Demokratik Sosyal Merkez midir? İki parti gerçekten umduklarını bulamışlardır ama, asıl kayıplı çıkan sağ, bu iki partiyi de aşan gericiliklerdir. Yüzdeki rakamlara bakılınca, bu iki partinin toplam oy oranının arttığı, dolayısıyla sağ'ın kazançlı çıktığı söylenebilir. Oysa, sağ'ın genel stratejisi açısından bakıldığında, sadece DSM'in oy oranını iki katına çıkarması tek başına anlamlı değildir. Şöyle ki:

Yürüyüşün geçen sayısında belirtildi: Geçen iki yıldan büyük kayıplarla çıkan gericilik, faşizmi geri getirmek için bir iç savaş göze alamadığı gibi, seçim platformunda da, DSM gibi fazla gelişme olanağı olan partilerin oyunu artırmasında fazla birşey beklemektedir. DSM, olsa olsa, faşist aysbergin su yüzünde kalan kesimdir. Sağ'ın asıl amacı, seçimlerde Portekiz Komünist Partisi'ni geriletmek, PKP'ye karşı etkin bir parlamenter blok oluşturmak olmuştur. Böylelikle, ortam giderek devrimci kazanımların budanması yönünde geliştirilecek ve Şili tipi bir darbe için elverişli koşullar oluşturulacaktır.

Durum böyle olunca, seçimlerden asıl beklenen, birinci planda PKP'ni hükümet dışında tutacak, ikinci olarak da o'nu parlamentoda yalnız bırakanca bir oy haritasının doğmasıdır. Diğer bir deyişle, önemli olan, seçmenlerin sofa, özellikle de PKP'ne "hayır" demesidir. Yoksa DSM'in veya DHP'nin çoğunluğu elde etmeleri, güzel bir düşüğe ama, gerçekçi bir hesaba dayanmıyordur.

Portekiz Komünist Partisi'nin oylarındaki artışı, DSM'nin oy oranını iki katına çıkarılmasından çok daha anlamlı yapan olgu, böylelikle sağ'ın asıl taşanlarının boşa çıkarılması olmuştur. PKP'yi hükümete sokmayacak ve parlamentoda da hapis durumuna sokacak bir çözüm, bir DSM-DHP koalisyonu olmadığı takdirde, ancak SP'nin bu iki partiyi birleşmesi olabildir.

Bunun dışında, SP'nin, kendi çoğunluğuna dayanarak tek başına iktidar olması da, PKP'nin tecriidi açısından sağ için geçerli bir çözüm olabildir.

Fakat şimdi, SP'nin hiçbir partiyi koalisyonla yanasmaması, sağ için olumlu olabilecek özelliğini yitirmiş, aksine sağ'ı açmaz sokmuştur. Çünkü oy ve sandalye dengesi o kadar DHP'nin aleyhindedir ki, SP'yi koalisyonla zorlamadığı gibi, SP'nin kuracağı bir azınlık hükümeti için pazarlığa oturma durumu da yoktur. SP'siz bir hükümet kurulamayacağına göre, komünistlerin dışardan desteğiyle sosyalistlerin bir azınlık hükümeti kurmaları, hem en kuvvetli, hem de en gerçekçi çözüm olarak ortaya çıkmıştır.

Özette, 25 Nisan seçimlerinde sağ'ı gerileyen, ne SP'nin hükümet ne de KP'nin dar muhalefete hapsedilememiş olmasıdır. Böylece, sol'un önüne geniş bir hareket alanı açılmış olmaktadır. Şimdi sağ, durumu kendi lehine çevirebilmek için, kaosu göze almış görünüyor. Amaç, Sosyalist Parti'yi baskı altına almak ve devlet başkanı seçimi için hazırlanmaktadır. Devlet Başkanı seçimleri, ancak partilerin aralarındaki anlaşmalarla sonuçlandırılmaya çalışılacaktır. Haziran ayına kadarki dönem, SP'sini bir sağ koalisyonla iktidara getirme manevralarıyla geçecektir. Seçimlerden sonra, sağ'daki tırmanmanın hızlandırılmasının nedeni budur.

Böylece, SP'sinin tutumu, tayin edici bir nitelik kazanmıştır. SP, seçimlerden önce tek başına iktidara gelmeyi kafasına koymuş, bu nedenle de bir sol birliği, Komünist Partisi ile işbirliğini çıkarılana aykırı görmüştü. Bu tutum, sağa güven veriyordu. Sosyal demokratların çoğunluğu alması, olsa olsa, faşizm ile devrim arasında bir "tarafsız"lığın hakim olması demektir. Bu da, bütün güçlerin antikomünist saldırıya seferber edilmesini kolaylaştırıyordu. Oysa seçim sonuçları, sosyalistleri, gericilik devrim arasında kararsızlıklarını sürdürmeyecekleri bir noktaya getirip bırakmıştır. Bugünkü durum seçimler öncesindekinden artık çok farklıdır ve sosyalistlerle komünistlerin ittifakı için hem çok uygun bir ortam doğmuş, hem de bu ittifak zorunlu olmuştur. Bunun karşısı, sosyal demokrasinin litanisi olacaktır.

CHP Genel Başkanı Ecevit, bundan bir yıl önce, Portekiz'de demokrasi için en çok çaba sarfedenlerin "demokratik sol"daki partiler olduğunu söylemişti. Ecevit, bu sözleriyle, SP'nin ve DHP'nin komünistlere karşı açtığı mücadeleyi tasdik ediyordu. Demokratik sol adını takınan partilerden birinin, aslında sağ'dan aldığı direktiflerle sol'daki bütün çözümleri uygulamaz hale getirmek gibi bir fonksiyona hareket ettiği, o zaman bugünkü kadar açık değildi. Gerçek bir faşizm tehlikesinin eli kolunda olduğu, sol'daki partilerin birbirine düşmesinin sadece sağ'ı güçlendirdiği de, ancak deneylerle anlaşıldı. Fakat bugün, demokrasiyi korumanın, ancak sosyalistlerle komünistlerin işbirliği sayesinde mümkün olduğu, katı aritmetik gerçeklere ortaya çıkmıştır.

LENİN'İN DOĞUM YILDÖNÜMÜ KREMLİN'DE KUTLANDI

V. I. Lenin'in 106. doğum yıldönümü dolayısıyla 22 Nisan'da Moskova'da yapılan anma töreninde, Politik Büro üyesi Yuri Andropov geleneksel raporu okudu. Kremlin'deki Kongre Sarayı'nda yapılan törene, SBKP Genel Sekreteri Leonid Brejnev, Başbakan Aleksı Kosigin, Yüksek Sovyet Prezidyum Başkanı N. Podgorni de katıldı. Yuri Andropov'un sunduğu raporda şu görüşlere yer verildi.

"Leninizim sürekli bir yaratmadır; toplumsal değişikliklerin çözümlenmesi ve sentezi, devrimci teorinin devrimci pratiğin sonuçları ışığında sürekli yenilenmesidir."

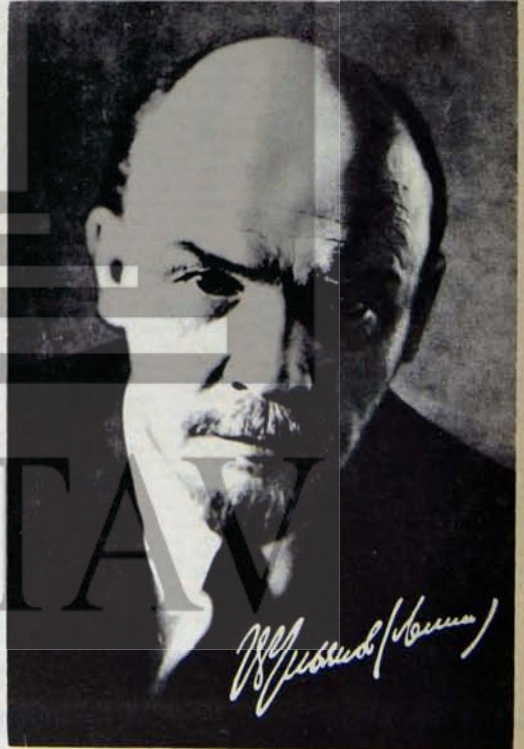
"Lenin, sosyalist devrimin ve sosyalist reformların, işçi sınıfının yönetimi altında olmaksızın başarıyla gerçekleştirilemeyeceğini öğretmiştir."

Sosyalizm doğası gereği demokratiktir, çünkü, milyonlarca emekçi, toplumun ve Devlet'in yönetimi politik çalışmasında seferber etmesizsin ne varolabilir ne de gelişebilir.

Bu sonuç, sosyalizmin zaferi için mücadeleler sırasında, işçi sınıfının yönetici rolünün, ülkemizde belli bir aşamada proletarya diktatörlüğü biçiminde gerçekleşmiş olması olgusuyla çelişmez. Bu bilimsel kavram, proletarya diktatörlüğünü demokrasiye karşı gibi göstermekten başka amacı olmayan gözü dönmüş saldırılara, sapırmalara, vulgarizasyonlara konu edilmiştir. Gerçekte Lenin, proletarya diktatörlüğünü, demokrasinin değil, burjuva diktatörlüğünün karşısına çıkarmıştır. Burjuva diktatörlüğü ise sermayenin tahakkümünden ayrılmaz. Lenin'e göre, gerçek hayatta, en gelişmiş burjuva demokrasisi devletlerin de bile böyle bir diktatörlük vardır.

Lenin, demokrasinin her zaman bir sınıf karakteri olduğunu öğretmiştir. Genel olarak bir demokrasi yoktur. Kuşkusuz, işçi sınıfı ve komünistler, sermaye egemenliği koşullarında çetin bir mücadele pahasına elde edilmiş demokratik hak ve özgürlüklere büyük önem verirler. Fakat bu, ne burjuva demokrasinin sınıf karakterini, ne de ancak sosyalizmin gerçek bir demokrasiyi sağlayabileceği gerçeğini değiştirmez."

Y. Andropov, Lenin'in, bütün ulusların sosyalizme varacağına fakat aynı yolu izleyerek oraya ulaşmayacağına belirten sözlerini hatırlattıktan sonra şunları söyledi: "Lenin'in bu düşüncesinin ne kadar yerinde ve doğru olduğunu yaşam göstermiştir. Yaşam, aynı zamanda şunu da göstermiştir ki, koşullardaki farklılıklara, sosyalizme geçişin farklı biçimlerine rağmen, bu tarihsel süreç, ortadan kaldırılamayacak ya da vazgeçilemeyecek temel yasalara sahiptir. Bu yasalardan biri, sosyalist dönüşümlerin, işçi sınıfının ve mütteliklerinin iktidarının, devrimin kazanımlarını koruyabilecek bir iktidarı kurulmasını zorunlu kıldığıdır."

BİZİM TİYATROLARIMIZ

(2)

AST

Nevzat ŞENOL

— Tiyatromuzu kısaca tanıtır mısınız?
— Türkiye Devrimci tiyatro hareketinde bugün AST 13 yılını bitirmekte. Oldukça zorlu günlerin içinden geldiği açık. Grubumuzun patronlu düzende yürüttüğü grev, 12 Mart Faşizmi ile birlikte gelen tiyatromuzun kapatılması, oyunların yasaklanması MC İktidarın Faşizmi ile gelen baskı ve saldırılara her birşeye rağmen varlığını koruma ve yaşama kavgası.

Şimdi de hala bu kavga için dosdoğru olanın bilmenin uğraşısı içindeyiz. Tüm devrimci, ilerici yurtsever, demokrat güçlerle karşılıklı uzattığımız devrimci ellerin gücünü, ayakta olup, varlığımızı sürdürülebilmemizin sırrı olmalı. . .

— Sizde tiyatronun işlevi ne olmalıdır?
— Tiyatro olayı, kapitalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu ve ona karşı verilmekte olan politik ekonomik kavga'nın kültürel alanda bir parçası oluyor.

Bunun için sanatçı kişi büyük bir sorumluluk duygusu ile varlığını korumak zorunda. Gücünü, içinde yaşadığı çağın ve mücadele yürüttüğü toplumunun sorunlarına yaklaşım biçimi ile bulacaktır. O zaman da işçi sınıfı ideolojisinden kaynaklanan tiyatroyu, kitleler karşısında hem siyasi hem de sanatsal açıdan eğitici kılmak, işçi sınıfının ve emekçi yığınlarının sanatsal yolla mücadelelerine ortak olmak, tiyatromuzun başta gelen görevlerinden biri oluyor.

Bu işlevde başarılı olma sorunu, tiyatrocunun kişisel anlamın olanaklarında vardığı veya varna çabası yürüttüğü kendini değiştirme ve yenileme gücünün sıklığına bağlı.

Sonuç olarak tiyatronun işlevinde, tiyatrocunun kişi (öz - biçim) birlikteliğinde çift sorumluluk taşıyor.

Tiyatro eylemini yönlendirecek olan Marksizmi kavuz olarak alırken, işler istemez tiyatrocunun çalışmaları da Marksist öğreti üstüne biçilmeyecektir.

İşte bunun içinde işçi sınıfının ve emekçi yığınlarının tiyatrosunun işlevliliği, yöntem ve sistem açısından yaklaşımlara bağlı olarak gelişme gösterecek.

— Şimdi isterseniz tiyatronun yöntem ve sistem anlayışına kısaca değinmeğe çalışalım.

— Bu diyalektik materyalist yöntemdir. İçinde bulunduğu toplumu anlamaya, yorumlamaya ve muhtemel değişimleri görüp, çözümlenici öneriler bünyesinde taşıyabilme özelliği ile birlikte ürünler yaratmak. Bunun içinde sanatçı kişi bir yerde tahillidir, gözleyicidir. Toplumda sınıflar arası ilişkileri, çelişkileri, çatışmaları (gerçeğin gizli kalmış yanlarını keşfetme özelliği ile) kitlelerin büyüyen mücadelesi için deni toplamak zorundadır.

Bu tiyatronun, tiyatro grubunun kitlelerin içinde eğitim sorunudur. Hem öylesine bir yöntem uygulaması ki; içteki eğitimin dışa pratik indirgenmesi ile birlikte, tekrar keş dönüşü ile yürütülecek, iç, dış eğitimin sıklığı. . .

İçinde yaşanan gerçek, tiyatrocunun tiyatrosuna kaynak olurken, bu kaynağın tiyatronun ürünlerine sağlığı biçim vermesi düşünce yönteminde bilimsel yaklaşıma geç orantıdır. Siyasal tutarlılık ve yaklaşıma olaya başlangıçta esas oluyor. Ama genelde sanat ve kültür çalışmalarında bu esas sanatsal değerlerden yoksun olduğunca yetersiz kalmaya mahkum olacaktır. Bu nedenle tiyatro sanatın sanatsal araçları ile varılan anlatım özelliklerini kullanış biçimi, kullanıştaki utaklık olaya bütününe değer katmakta ve silahın geçerliliğini sağlamakta.

Bunun için sanırım "gücümüz yettiğince" sanatomuz olanaklarını zorlamaya çalışıyoruz.

— Nasıl bir zorlama olacak bu, bunu biraz açar mısınız?

— Mutlak bir hareketin içinde sürekli sanatsal araçları yenileme denemeleri. Pek tabii ne olursa olsun deneme denemeler diyerek iş gönmek söz konusu değil. Bizim tiyatro hareketimizde de zaman zaman böylesine salt deneme yapmak amacıyla işler görülür. Öyle ki burjuva yenilikçiliğine dayanan anlayış devdinci öze kaynatma hatalarına düşmüş, çağımız tiyatrosunun tartışmasız anlamı olarak savunulan içe dönük, mistisizm kaynaklanan görüşleri sahnelermize getirme çabaları vermişlerdir.

Bir dönem Brecht'in Diyalektik Tiyatro notalarında: "Geçmiş Burjuva Tiyatrosu da, halkın sanatı olan işçilerin koruyabilmek için biçimsel yenilikler deniyor; hatta bu arada sosyalist tiyatronun yeniliklerini bile kullanıyor..." diye belirttiğinin aksine bizde de bizim devdinci tiyatromuz zaman zaman Burjuva tiyatrosunun eskimiş kalıpları ve yeni anlayışlarına kapılma tehlikesi taşıyor.

İşte bu yüzden de girişilecek denemeler, önemli ölçüde, üttüğü de beraberinde getiriyorlar.

Oysa siyasi ve sanatsal açıdan amacı belli tiyatro denemeleri, tiyatro tarihinde önemli sayfalar açmış, giderek tiyatro sanatı da tiyatrosu ustalarnın teorik-pratik çalışmaları sonucu, eğitici ve eğlendirici yönleri ile kitle karşısında görev yaptıkları gibi, sahne bir kişiliğe kavuşmuştur.

Bunun içinde Brecht Tiyatrosunun klavuzluğuna çalışmalarda yeteneklerimizi zorlayarak eğilmeyi kaçınılmaz görüyoruz.

Burada sorun tiyatro sanatına kuram olarak getirildiğini diyalektik bir akış içinde değerlendirecek, kendi ilkimizin somut koşullarında yapılması zorunlu tiyatrosunun uygulanmasına sökelimemizdir.

Bu da bizden önce tiyatro ustalarnın getirip koydukları, kanıtlanırlık öğretilerin özümlemesine dayalı.

Tiyatromuzun anlatımı BİLİNÇLENDİRMEYE ve EYLEME iten bir iklem içinde seyirci karşısına çıkarken, bu tiyatrosun yapısı da, BİLİNÇ - DEĞİŞİM - EYLEM özelliklerini saklı tutarak örülecek.

Tiyatrosun kitle karşısındaki eğiticiliği -eğlendiriciliği bilincendirme dayandığı gibi, kişilerin bilincinde ve eylemlerinde hayatı kendinden yana değitirmeye gücünü vermeye dayanmakta.

Bu da tiyatrosunun estetiği ile sıkı sıkıya bağlı bir iş oluyor. Marksist estetiğin kurulmasını sağlayan, dialektik maddeci yöntemin yol göstericiliğinde bizim

ANKARA'NIN EN UZUN ÖMÜRLÜ ÖZEL TİYATROLARINDAN BİRİ, ANKARA SANAT TİYATROSU. 13 YILLIK ARALIKSIZ ÇALIŞMALARıyla, MÜCADELEDE KESİN YERİNİ ALMA YOLUNA GİREN, AST, KENDİ İÇİNDE OLDUKÇA ZENGİN DENEYLERE SAHİP.

SOSYALİST KÜLTÜRÜN ÜLKEMİZDE OLUŞMASINA KATKIDA BULUNMAYI AMAÇLAYAN ANKARA SANAT TİYATROSU ADINA RUTKAY AZİZ'LE KONUŞTUK BU HAFTA DA.

tiyatromuzun estetiğini bulmaya çalışacağız. Bu bir yerde tiyatromuzun anlatımını bulma ve yenileme zorunluluğundan doğmaktadır.

Tiyatromuzun estetiği ile ilgili denemelerde o zaman önem zamanmakta. Amaçta sapmalara düşmeksizin girişilecek denemelerde, estetik çalışmalar, artık keyfi bir sistem olmak yerine, salt güzellikle ilgili oluyor. Sahne ve koltuktaki insanların alanı, İNSANIN amficedelesi içinde umutla büyümeye, değitirmeye, değitirici kilmaya hizmet ediyor.

Bütün bunların içinde tiyatro, sınıflı bir toplumda, sınıfsal seçimin yapıldıktan sonra, yandı olduğu işçilerin emekçinin iktidarına yönelik mücadelede görevini yüksekte tutmak için, kendisini sıklıkla olarak eğitme ve yenileme gereğini duymaktadır.

— Yıllık oyun düzeninde hangi noktalar seçim önceliğini etkiliyor.

— Bunu hakim sınıflara karşı verilmekte olan mücadelenin koşullarında, somut talepler doğrultusunda belirlemeye çalışıyoruz.

Türkiyemizin bu günkü koşullarında baş hedefi tayin etme, ve dolayısıyla günümüz geçeceği içinde siyasi eğitimci olduğu ve geçerliliği olan oyunların sırtlamayı yeğliyoruz.

Sizlerinde çok iyi bildiği gibi bir oyun seçiminde sayısız ölçüler önümüze yığılıyor.

Bunun birincisi ve de vazgeçilmez dedikimiz gibi, yaşadığımız şu günde seçilen oyunun siyasi değeridir. Bir ikincisi; oyunun özelliği esas seyircimiz olması gereğini duyduğumuz emekçi kesime olan bağında kuracağı birliktelik.

Dördüncü ise, grubun kendi iç eğitimi, grup daki emelanın malzemelerini yenileme ve aşamala katkida bulunacak boyutları. . .

— Turnede nasıl bir yol izlemeyi düşünüyorsunuz?

— AST tiyatro yaşamında yerleşik dömeninin yanı sıra İstanbul, İzmir ve vazeçilmez dedikimiz gezginci bir turne tiyatrosu kimliğine de sahiptir.

Tiyatromuzun kurucusu Asaf Çiyiltepe'nin bir yazısında belirttiği gibi "oyun her turneden biraz daha ülkesini, insanını tanıması olarak döner" Bizler için turnelerin büyük ölçüde önemli biraz da burda yatmakta. Özellikle Anadolu turnelerinin öğreticiliği, hocalığı vardır. Yeter ki turne grupları da her turneye çıkışlarında öğrenciliklerini saklı tutsunlar.

1891'DEN 1917'YE 1 MAYISLARI İŞÇİ SINIFI ANLATIYOR

1 Mayıs, tüm dünya işçilerinin dayanışma günü, tüm ülkelerin emekçilerinin gösteri günüdür.

Dünya proletaryasının bu bayramı, 1 Mayıs 1886 günü doğdu. O gün, ABD proletaryası, hakları için, sekiz saatlik işgünü için büyük bir mücadele ve dayanışma gösterisinde bulunmuştu. ABD'nin Chicago kentinde yer alan büyük kitle gösterilerinde, polis ve sermayenin desteğindeki sivil milislerle işçiler arasında kanlı çatışmalar olmuştü.

1889 yılı Temmuz ayında, İkinci Enternasyonal'ın Paris Kongresinde, Chicago'lu işçilerin anısına, her yılın 1 Mayısında dünya işçilerinin gösteride bulunması kararlaştırıldı. 1 Mayıs günü, uluslararası işçi bayramı olarak ilk kez 1890 yılında Avusturya-Macaristan, Belçika, Almanya, Danimarka, İspanya, İtalya, ABD, Norveç, Fransa, İsveç ve diğer bazı ülkelerde kutlandı. Kutlanan ilk 1 Mayıs'ların en başta gelen talebi, sekiz saatlik işgününün kabulü idi.

RUSYA'DA İLK 1 MAYIS GÖSTERİSİNDE ANILAR 1891

Rusya'da ilk 1 Mayıs gösterisi 1891 yılında yapıldı. En başından beri, Rusya'da kutlanan 1 Mayıs'lar, politik bir niteliğe sahipti. Rusya'nın o dönemki koşullarında daha çok gizli olarak yapılıyordu 1 Mayıs gösterileri.

Rusya'da ilk 1 Mayıs günü, 1891 yılında Petersburg/Leningrad'da yapıldı. Bu toplantıyı örgütleyenlerden M. Brusnev, daha sonra toplantı ile ilgili olarak şunları anımsıyordu :

"O zamana kadar kendimizi büyük bir dikkate gıziyorduk. Ama bu kez gösteriye katılarak kendimizi açıkça ortaya koyduk. Kararlaşılın tarihte, E. Afanasiev ile birlikte deniz kıyısına gittik. Çok geçmeden işçiler burada toplanmaya başladı. 70-80 kişi kadar vardık. Konuşmacılar büyük bir coşku içinde idiler. Daha sonra, gruplar halinde sohbetler yapıldı. Bu 1 Mayıs toplantısı, tüm işçileri son derece olumlu bir biçimde etkiledi. Dağınık ve bağımsız hücreleri tek bir örgüt halinde topladı. Ancak bu ilk 1 Mayıs toplantısında hücrelerimizim tüm üyelerinin hazır bulunmadığını özellikle belirtmek isterim. Toplantıya yalnızca en denenmiş işçiler davet edildi. Önceleri çok

kalabalık bir toplantının düzenlenmesi düşünülüyordu. Bu ihtiyaç sayesinde Rusya'da işçi bayramının ilk kutlanması olaysız geçti."

Toplantıda işçilerin büyük bir moral içinde heyecanlı konuşmalar yaptığını değinmiştik. Örneğin işçi E. Afanasiev şunları söyledi :

"Batılı işçi kardeşlerimizi örnek alarak düzenlenip toplantı büyük bir anlam taşıyor. Artık Rus işçisi de asrılık uykusundan uyanmaya başlıyor. Çalışmalarımızın karşısında büyük güçlükler dikiliyor. Bugüne kadar onbinlerce genç Sibiry'a'nın karlarında, Petropavlovsk ve Şişelburg zindanlarında can verdi. Her davranışımız, her adımımız zindan ya da sürgüne götürülebilir bizi. Ancak ne yapalım arkadaşlar... Söz konusu olan, bir ölümlü kalımdır ve bütün bunlar da bu davada kaçınılmaz olaylardır.

İnsanlık onurumuz adına, haklarımızı elde etmeye çalışalım. Gelin, tek bir adım gerilemeden, ölüme düşene kadar, doğruluk, eşitlik, kardeşlik, özgürlük için mücadele edelim. Güçlü bir parti olarak örgütleneelim. Ve bu yüce tohumu, Rusya topraklarımızın her köşesinde günboyu ekmeye devam edelim."

1892-94 yıllarında 1 Mayıs Petersburg, Tula, Varşova, Vilnius, Kazan, Nijniy Novgorod ve Kiev işçilerinin toplantıları ile kutlandı. 1890'ların ortalarından itibaren işçiler 1 Mayıs grevleri düzenlemeye başladılar. 1900 yılından itibaren, 1 Mayıs, yalnızca grevlerle değil, Rusya'nın büyük merkezlerinde yapılan gösterilerle de kutlanmaya başlandı. 1901 yılında, Leninci "İskra" gazetesinin önyak olması üzerine RSDİP 1 Mayıs bildirisi yayınladı.

İşçilerin 1901 yılında Petersburg, Tiflis, Gomel, Harkov ve diğer kentlerde düzenledikleri 1 Mayıs gösterilerinde, "Mutlakiyete Son" "Yaşasın Cumhuriyet" gibi siyasi sloganlar haykırıldı. Bu gösteriler sırasında işçilerle ordu birlikleri arasında çatışmalar oldu.

ZALOMOV'UN ANILARI 1901

Sormovsky (Bugünkü Gorkovsky) fabrikası işçilerinin ünlü politik gösterisini örgütleyenlerden Piyotr Zalomov, 1901-1902 yılları 1 Mayıs gösterilerine ilişkin anılarında şöyle yazıyor :

"Sarmovsky örgütünün öncü grubu, siyasi gösteri hazırlığı ile ilgili çalışmalara coşkuyla sarılmıştı. RSDİP Nijnegorod komitesinin sağladığı olanaklarla büyük kitle gösterisine hazırlanıyorduk.

Hazırlık toplantılarına en güvenilir ve bilinçli ücere üyeleri çağrılıyordu. Hazırlık toplantılarında, kullanılacak sloganların yanısıra, polisin ve gizli devlet ajanlarının henüz teşhis edemediği arkadaşlarımızın gösteriye katılmalarını ve tutuklanacak olanların yerini almaları kararlaştırıldı. Toplantının sonlarında, Sormovsky örgütünün en eski sosyal demokrat üyesi olarak "Kahrolsun Mutlakiyet" sloganını bizzat benim taşımam kararlaştırıldı.

1 Mayıs günü, partililer olarak işe gitmedik. Fabrika önünde toplanarak. Arkadaşlara gösteri planı hakkında bilgi verdim. Sloganların yazılı olduğu bezleri yüklenerek ileri atıldık. Sloganlarımızı sürekli açık ve yüksekte tutuyorduk herkesin görülebilmesi için. Bir yandan da marş söylüyorduk. Büyük bir kalabalık, etrafımızda adeta canlı bir koridor meydana getiriyordu. Marşımız, "mutlakiyete son" "Çar aşağı" sloganları izliyorduk.

Bir gün önce yağın yağmurun sonucunda sokakı boydan boyan kesen derececi yaklaştığımızda bir trampet sesi duyuldu. Köşede, tam tevizatı bir munga asker belirdi. Göstericilerle askerler arasında mesafe giderek azalıyordu. Askerlerin başındaki subayın "Süngü tak, koşarak marş" komutunu duyduk. Göstericilerin bir bölümü, daha önce kararlaştırıldığı gibi kalabalığın içine karıştı. Elimdeki sacağı daha da yukarı kaldırarak süngülerini üzerine yürüdü. Subayın komutu olmaksızın munga kendiliğinden durdu. Süngüler havaya kalktı. Bu, hayatımın en mutlu anı idi.

Subay şaşkınlığın üzerinden attı. Askerleri de zorla üzerine yürüttü. Her tarafıma dipçik darbeleri yağdıyordu. Ama bu arada birden bana sonsuz bir güç ve mutluluk veren bir düşünce şimşek gibi kafamdan geçti : Korkuyorlar... Hem de tek bir kişiden... Ya benim bilinclendiğimiz zaman ne olacak?

1905, 1917 VE LUNACARSKI

1905 yılında 1 Mayıs artık Rusya'nın 177 kentinde ve sanayi merkezinde kutlanıyordu. Bunlara, işçilerin dışında, köylüler, askerler ve denizciler de katılmaya başladı. 1912 yılında Sibiry'a'da Lena nehrinde, binlerce işçinin kurşuna dizilmesinden sonra 400 bin işçi grev yapıyordu.

1913 yılı 1 Mayıs grevlerine 420 bin, 1914 yılında 500 bin işçi katılmıştı.

1917 Şubat devriminin zaferinden sonra 1 Mayıs günü Rusya'da ilk kez serbestçe kutlandı. Milyonlarca emekçi, Bolşevik Partisinin sloganları olan "Tüm İktidar Sovyetlere" "Emperyalist Savaş Son" sloganlarını serbestçe haykırıyordu artık.

Büyük Ekim devriminin zaferi ile insanlık tarihinde yeni bir dönem başladı. Sovyetler Birliği'ndeki 1 Mayıs kutlamalarının niteliği ve özü değişti. Artık 1 Mayıs'larda Sovyet emekçileri, kapitalist ülkelerde yaşayan emekçilerin devrim mücadelesi ile, ulusal kurtuluş eylemleri ile olan dayanışmalarını dile getiriyor, barış için, yeni toplumun inşası için yapılacak mücadeleye tüm güçleri ile katılma kararlılığını ifade ediyorlar.

1917 Ekim devriminden sonraki ilk 1 Mayıs bayramını ise Lenin'in mücadele arkadaşı, milli eğitim halk komiseri Lunacarski şöyle anlatıyor :

"Sovyet başkenti tamamen donatılmıştı. Açlıktan bitap düşmüş olmalarına karşılık büyük işçi toplulukları yürümeye devam ediyorlardı.

Toplantı salonu ağzına kadar dolu. Bu büyük bayramla ilgili izlenimlerimi arkadaşlarımla paylaşıyorum. Herşey pürüzsüzken başlamışmak kolay. Ama aramızda halen gizlenen düşmanlarla birlikte aç Petograd'ların gururla ve inançla kutladığımız bu bayram, herşeyi, devrimin coşkusunu açıkça simgeliyordu.

Gece roketler atıldı, havai fişeklerle süslenmiş gökyüzü. Top sesleri her yerde yankılanıyordu.

Evet, 1 Mayıs artık resmi bir bayramdı ve bu bayram devlet kutluyordu."

1917 Devriminin İlk 1 Mayıs